

Foi'a besericésca si scolastica.

Organu alu provinciei metropolitane greco-catolice de Alb'a-Julia si Fagarasiu.

Apare in 1 si 15 st. n. a fia-carei luni.

Abonamentele de cate 6 fl. v. a. pre anu se se adreseze || Manuscriptele si corespondintiele se se tramita francate la tipografi'a seminariului gr. catolicu in Blasiu. || la redactiuni.

Anulu III.

Blasiu 15 Septembre 1890.

Nr. 24.

Partea besericésca.

Parintele Don Bosco.

(Schitia biografica).

Tradițiunea creștina sustiene, că s. Joanu Evangelistulu, si invetiachelulu celu iubitulu alu Domnului Isusu Christosu, ajungându la adânci betrânetie, nu mai poté dîce cătra cei ce -lu incungiuráu, decâtu cuvintele, ce fiecare ar' trebui se le pórte scrise cu litere nesterse in inim'a sa: Fiiloru, iubiti-ve unulu pe altulu!

Si mie mi se pare, că acestea cuvinte cuprindeáu in sine mai multu decâtu cine știe ce predici si vorbiri in-florite si bombastice, pentru-că ele exprima mandatulu iubirei, — tîtîn'a in giurulu careia se invérte intréga religiunea cea sublima predicata de fiulu lui Domnedieu. Si că se ne convingemu de acestu adevéru, e destulu a aruncá o privire fugitiva asupra S. Scripture, si indata vomu observá, că tóte faptele maretie din ace'a nu au purcesu decâtu numai si numai din iubire.

Domnedieu a facutu pre omu, căci -lu iubiá, pentru dînsulu a facutu tóte. Pentru iubirea ce a avut'o facia de elu i-a tramisu in diverse tîmpuri barbati alesi, cari se-lu scóta din calea cea perversa, pre care a fostu apucatu, si se -lu duca la calea cea adevérata a mântuirii. Totu din iubirea ce-a avut'o cătra lume si ómeni, si-a datu pre unulu-nascutu Fiulu seu se móra in celu mai rusinosu modu, numai cá se esperieze pecatele nóstre si se ne faca fericitu. Si, si dupa înaltiarea lui Isusu la ceriu, apostolii numai din iubire cătra noi ómenii au predicatu cu atâta sírguinta religiunea creștina. Si chiar' pentru-că toti cari au facutu, cătu au facutu pentru religiunea creștina, au facutu numai din iubire, de ace'a religiunea catolica s'au numitu si religiunea iubirei.

Se nu ne mirámu dreptu-aceea, că in celealalte confesiuni, nu se dau barbati, cari prin faptele loru maretie se puna in uimire lumea, nu, de locu! căci in ele nu iubirea e tîtîn'a, nu ea e motorulu toturorulu faptelorulu, nu ea e basa pre carea se se radîme tóta invetiatur'a.

E de ajunsu déca vomu însemná, că beseric'a anglicana de es. e basata pre ambitiune, de asemenea si alte confesiuni.

Si chiar' pentru aceea istori'a besericei catolice, — a carei bas'a e iubirea, — are însemnate mai pe tóte paginile sale fapte maretie indepliute de aderentii sei, si inca începéndu din tîmpurile cele mai vechi pâna in diu'a de astadi. Se trecemu de asta-data peste barbati epocali din seclii de multu trecuti, si se considerámu pre unu bietu calugaru pre Don Bosco, pre care barbati luminati ai seclului alu XIX-lea l'au numitu „nbnunu si naródu“.

Parintele Joanu Bosco¹⁾ s'a nascutu la anulu 1815 in Itali'a, in unu satuletiu asiediatu nu departe de Turin. Parintii lui fura nesce economi seraci, cari dederu de tîmpuriu pre fiulu loru la lucrulu câmpului; cu tóte acestea nu uitara ai da o educatiune religiósá, a-lu iniția, atátu cătu le permiteáu cunosciintele, in invetiaturile sublime ale religiunei catolice, cu atátu mai vîrtosu, că la scóla nu -lu poteáu tramite regulatu, déreze seraci fiindu, cându erá de lucru, aveáu lipsa si de bratiulu lui. La etatea de 15 ani unu preotu descoperí talentele ce eráu ascunse in acestu copilu; descoperí, că provedinti'a divina l'a destinatu spre nesce lucruri cu multu mai mari si mai însemnate pentru omenime, decâtu cá se -si petréca tîmpulu pazindu oile tatalui seu. Bunulu preotu -lu luá la sine si -i dede primele instructiuni in limb'a latina, si apoi dupa aceea -lu interná in unu institutu destinatu pentru creșterea preotiloru. La acestu institutu -si sfîrsí studiele cu succesu stralucitu. La etatea de 26 ani, (1841) fú chirotonitu de preotu in Chieri si apoi dispusu de spiritualu la unu institutu corectoriu, unde dîlnicu trebuiá se viziteze pre prisioneri si se le dee instructiuni religióse. Acestu lucru -lu facea cu cea mai mare placere, si cu celu mai mare zelu -i povatiuá si le aretá mijlócele cu ajutoriulu caror'a voru poté se se departeze de pre calea ce au apucatu. Ilu doré inse atunci, cându aflá printre prisioneri tineri, despre cari erá aprópe siguru, că esindu din închisóre, in lipsa a ori ce educatiune, éra-si voru lunecá pre povârnisinulu tiepisiu alu pecatelorulu. Si de ace'a dí si nópte se muncé cu idea, că óre cum va poté departá pre tinerii

¹⁾ Datele biografice -su dupa «Alte und Neue Welt» 1888 Nr. 8.

acești'a de pre acésta cale periculósa ce au apucatu; cum i va poté redá omenimei; cum va poté face din ei ómeni folositori societatei, aducându-i pâna acolo, cá se-si sustiena viéti'a cu lucru cinstitu?

Dar' precum s'a doveditu si de alta data, Domnedieu vediendu in inim'a acestui piú calugaru marea idea cu carea se ocupá, n'a întârziatu ai veni într'ajutoriu, luminându-i mintea si aretându-i calea pre carea are se plece.

Era in iérb'a anului 1841 Parintele Bosco mersese la beseric'a s. Franciscu de Asisi, cá se servéscá o s. liturgia. Ajungându la beserica intrá in sacristie se se imbrace, si s'ar' fi si apucatu de celebrarea missei, dar' din intemplanie nu erá nici unu copilu care se-i ajute. Deodata in beserica intra unu copilu.

— Bine c'ai venitu -i dise sacristanulu — ministréza-i acestui domnu preotu.

— Nu sciu! — respunse copilulu tristu.

— Vino, numai, -ti voi aretá eu.

— Cum se mergu, cându n'am mai ministratu nici odata.

— O! misieli ce esti! — strigá sacristanulu dându-i vre-o câti-va pumni, — de ce mai si vii la beserica?

La acestea Don Bosco ese din sacristia si observându tractarea grobiana a sacristanului, i-lu aduce cu blândetie la ordine.

— Ce -ti pasa domniei t'ale ce facu eu cu acestu copilu?

— -Mi pasa — reflectá Don Bosco — pentru-cá acestu copilu e prietinulu meu; — si apoi adresându-se câtra copilu i dise.

— Fost'ai vreodata la beserica fetulu meu?

— Nu! — respunse copilulu.

— Remâni dar' aci la missa, vomu mai vorbí dupa aceea. Dupa finirea servitiului divin, Don Bosco întrebá pe copilu:

— „Cum te chéma fetulu meu“? —

— „Bartolomeu Garelli“ — fú respunsulu.

— „De unde esci“? — „Din Asti“. — „Mai traiescu-ti parintii“? — „Nu, au muritu de multu amêndoi“!

— „De câti ani esci“? — „De 15 ani“! — „Scii serie si ceti“? — „Nu! nu sciu nemicu!“? — „Cuminecatute-ai vre-odata“? — „Ba“! „Dar' de marturisu marturisu-tute-ai“? — „M'am marturisu odata cându eram micu“.

— „La catechisare nu umbli“? — „Nu umblu nici acolo, cáci nu indrasnescu“. — „Nu indrasneci, si de ce“? —

— „Câci mi-i rusine se stau între copiii, cari desi -su mai mici decâtu mine, sciu se respunda la întrebările ce li se punu, precându eu nu sciu nimicu, si prelânga altele -su si sdrentiosu“.

— „Dar' déca ti-asi dá eu instructii din Catechismu primileai“? — „Le-asi primí tare bucurosu“!

— „Venireai deci in casuti'a ast'a“? — „Veni, déca a-si sci cá nu me bate nime“. — „Nu te teme fetulu meu, de aci incolo nu vei avé de a face numai cu mine si apoi eu nu te batu“.

— „Dar' cându se începem“? — „Cându poftesci domnia ta“. — „Se începem dar' acum indata“? — „Bine“!

Si parintele Bosco -si începú instruirea cu facerea s. Cruci si si-o continuá mai departe si inca plane cu asia succesu, încátu Garelli peste câte-va septemâni sciindu de ajunsu din catechismu potú se priméscá dupa caviintia s. Cuminecatura.

Si astu-feliu s'a pusu începutulu modestu la marea opera a umanitatei, la ajutarea si instruirea celor parasit; s'au pusu basa la aceea lucrare la carea sanctitatea sa sumulu Pontífice Leonu XIII a dísu, cá voiesce se fia „nu

numai conlucatoriu, ci primulu lucratoriu“¹⁾ si a cărui scopu Megr Mourey -lu definesce astu-feliu: „a miciorá numerulu „seraciloru si a inmultu acel'a alu bogatiloru induratori, „a departá dela copilarie isvórele miseriei si a aduce un'a „lânga alt'a celea dóue clase cari compunu societatea „intréga“²⁾. Si oportunitatea acestei institutii a fostu de lipsa acum mai cu séma, cându fóméa — cá se întórcemu dísa lui Prndhon — nu încéta a se redicá si a ne amenintiá pre toti cu dorintiele sale, cu poftele sale seculare, si fórte adese-ori cu adeveratele si multele sale trebuintie. . . .

Nu preste multu Garelli mai aduse cu sine câti-va soci la catechisare. Si ceat'a acést'a de copii in primavér'a anului venitoriu ajunsu la numerulu de 30 mai toti fára de parinti si invetiacei la meserii. Nu trecú unu anu si copii eráu la 300; si atunci deodata cu bucuri'a intra in inim'a bietului calugaru si grijea si intristarea. Unde se adune elu acesti copii? unde se le dé instructiunile necesarie? cáci nime nu voia se le dé quartiru, toti -i respungeáu. Oh, si sermanulu Don Bosco nu se indestulise a invetiá pe acesti copii partile absolutu necesarie ale religiunei crestine; elu, in zelulu lui si in bucuri'a ce o simtiá vediendu, cá se aproprie de tînt'a cugetelor sale, facú unu pasiu inainte, si se apucá se le dé o crescere cuviinciósa. Totu tîmpulu ce -lu avé si -lu petrecea cu acesti copii orfani invetiându-i si jocându-se cu ei.

Inmultiendu-se totu mai tare numerulu copiiloru si fiindu-cá nime nu-i dá nici unu localu unde se-i póta instruí pe toti, trebuí se se multumésca de ai poté aduná odata pe septemâna Dominec'a, cându i ducé mai ántáiu la serviciulu divin si apoi mergea cu ei departe afara din cetate, s'au pe frumós'a colina „della superga“, seau pe muntele Capuciniloru, si acolo -i invetiá, -i marturisia ori se jucá cu ei.

Dar' bietului calugaru începura a-i se pune piedeci.

Eráu multi de aceia, chiar' si între unii prietini de alui, cari cugetáu, cá e scrintitu la minte. Dar' mai cu séma, inimicii religiunei crestine, cari ar' fi trebuitu se se plece inaintea acestui barbatu seracu in afara, dar' avutu la inima si placutu inaintea lui Domnedieu, inimicii acesti'a, escugetáu totu mereu la planuri cum ar' poté se -lu vře in institutul alienatiloru. Dar' Domnedieulu crestiniiloru nu potú lasá, cá tóta acést'a ceta de copii, se remána deodata fára de nici unu sprijinu, cá ei se fia lipsiti in unu modu atátu de barbaru de parintele acel'a pre care atát'a -lu iubiáu.

Si cu tóte necazurile si piedecile ce i se pusera, elu nu desperá. „Domnedieu nu póte lasá“ — se mângaiá elu adeseori — „nu póte lasá se piara acesti copii pe „cari i-au smulsu din perirea spirituala si corporala“!

In urma lui Don Bosco nu i se mai permiteá se -si adune copiii mici pre fênatiulu acel'a, fiindu-cá se calcá iérb'a. Domnedieule“! — se rógá cu lacrimi in ochi piulu calugaru cându pentru ultim'a óra se adunase pre acestu fênatiu cu cei 400 de copii, — „Domnedieule dámi unu asilu pentru acesti copii sermani“!

„In diu'a necasului eu am strigatu câtra tine, — si tu mai audítu“, eschiama psalmistulu rege, si nici cându póte, aceste cuvinte nu se implinira mai bine cá acum.

„Domnedieu n'a lasatu fara de ajutoriu pre omulu, pre servulu seu placutu, ci i-a datu mijlóce de si-a potutu

¹⁾ Cuvéntu la inaugurarea besericei sacre Cocur din Rom'a, ținutu la 15 Maiu 1887 de Mgr. Monrey.

²⁾ Cuvéntu la inaugurare etc.

inchiriá unu grajdu, unde nebanuíti s'a potutu aduná cét'a pana aici nomada. Nu cu multu dupa acést'a, atáta ajutoriu i-a venitu de a potutu cumperá o casa, in loculu careia si-a edificatu institutuliu seu, care dá locu la 900 copii. Din grajdulu delasatu, din cas'a mai inainte suspiciósa din caus'a multoru faradelegi ce se comiteau in ea, s'a aredicatu fal'a Turinului, institutuliu grandiosu si pompós'a beserica. Notre Dame Auxiliatrice, care a costatu mai bine de unu milionu¹⁾.

Ajunsu in posesiunea acestor'a, bucuria lui erá ne-descriptibila. Cine ar' poté descrie sentiementele ce se nascura deodata in ánim'a acestui piu calugaru? Cine ar' poté spune splendidulu templu de multiamita ce redicá elu in peptulu seu marelui Domnedieu alu indurariloru?

De aci in colo nime nu mai considerá pre Don Bosco de nebanu, toti priviau cu admiratiune si urmariu cu inco-data atentiune neobositulu zelu ce desvoltá. Si Domnedieu, in ajutoriulu caruia se baséza elu totu-de-a-un'a in timpurile de necasu! Domnedieuu acel'a in care sperase firmu cá va face unu viitoriu fericitu opereí incepte de densusu, Domnedieuu acel'a nu-lu parasí. Cáci numai reflectádu la „degetulu lui Domnedieu“, numai astu-feliu -si póte esplicá ori cine care vizitéza Turinulu, cum a potutu ajunge un'a dintre dintre cele mai splendide grupe de edificii proprietatea acestui calugaru seracu. „Domnedieule!“ — eschiana Msgr. Monrey in desu citat'a-i vorbire, — Domnedieule! „cine afara de tine a potutu face cá intreprenderea lui Don Bosco se aiva unu succesu atátu de prodigiosu in unu seclu de ruine, cum e celu presente? „Cine? afara „de tine a potutu face, cá ea se fia cea mai prospera dintre „tóte institutiunile? Este opera ta in acestu veacu de dis-„gratia, si tu l'ai lasatu cá se ne servésca cá unu semnu de sperantia“!

Si éca cum -su dispuse tóte in acestu grupu de edificiu: in mijlocu e renumita beserica „Notre Dame Auxiliatrice“, de ambe partile stáu dóue edificii grandióse, cugeti cá -su dóue palate. In drépta dela beserica e intregu edificiuu dedicatu maistriloru. Aci se afla o tipografia mare cu 10 masini, apoi inmediatu lángha ea o compactoria bine ajustata, apoi o libraria in o casa mare de espeditie. Urméza unu atelieriu pentru ferarie de tóte speciile, cu 4 cuptóre. Mai departe un'a dupa alt'a urméza laboratoriele de papucaria, croitoria si altele.

De a sténg'a besericeí numite -su salele de studiatu si de dormitu, apoi o curte de jocu si o gradina pentru studenti.

In acestu edificiu locuiescu 1000 de ómeni, anume: Don Michael Rua urma asilu lui Don Bosco, apoi 30 de preoti salesiani, — o congregatiune fundata de Don Bosco, mai suntu 150 frati salesiani, — sub titlu acést'a se numera maistrerii din atelierie, 400 de invetiaceí de meserii si 400 de studenti. Pre lángha acestia mai viu in acestu edificiu la catechisare Dominec'a si in serbatori cá la 500 de copii din orasiu.

Pana in anulu 1888 se mai fundara de atari institute vreo 150. Mai multe institute facute dupa modelulu lui Don Bosco suntu in Itali'a, dintrecari celu mai insemnatu e celu din Rom'a edificatu pre „Castro Pretorio“, unde se afla si monumentalá beserica sánt'a-Inima alui Isusu (sacre Coeur²⁾). s'au edificatu apoi atari institute in Florentia, Veneti'a, Genua, Palermo, apoi in Franci'a, Spania, Austria (Tirol),

Anglia (London), Americ'a si airea. Din acestea institute computatu in numeru rotundu ésu pre anu 18,000 de sodali dedicati cu trupu si sufletu lucrului. Itali'a are 6000 de preoti crescuti in institutelu lui Don Bosco. Totu in acestea se mai crescu si misionarii salesiani cari predicádu religiunea catolica la selbataci din Americ'a de sudu (Patagoni'a), au botesatu pana acum aprópe la 15,000 de ómeni.

S'a calculatu cá in decursulu activitateí de aprópe 50 de ani alui Don Bosco, s'au fundatu 150 de institute, s'au educatu si nutritu 10 milione de copii parasiti si s'au spesatu 100 miliónu de franci, toti adunati din elemosina!

In vorbirea sa tienuta in 15 Maiu 1887 in Romani'a, Msgr. Monrey vorbindu despre rezultatele instituteloru lui Don Bosco, díce: 100,000 de copii in „1882, 250,000 in acestu minutu reculesi si instruiti in casele salesiene. Unu „patrariu din acésta cifra esindu in fiecare anu pentru a „face locu inmediatu altei multimi totu atátu de numeróse, „si din asta familia numerósa, multi au ajunsu in viatia „publica la cele mai inalte ranguri, asia in administratura, „armata, magistratura si mai multu de 6000 la preotie“.

Si la cetirea toturoru acestoru fapte maretie, in mintea fiecarui'a se trefdesce de odata cugetulu: de unde a avutu Don Bosco atáti'a bani? Respunsulu e tare scurtu: din indurarea ómeniloru de áanima. „Domnule! — serie elu „cu inceputulu lui Decembre din portulu Gennei 'mi vá „plecá o naie care va duce 8 misionari in Patagoni'a. „Ómenii mei -su gat'a, dar' nai'a inca n'am procurat'o, si „spre acestu scopu n'am pana acum nice unu cruceriu. „Tramite-mi ceva ajutoriu, fia cátu de micu, 'lu voiu primí „cu multiamita, si preabunulu Domnedieu -ti vá reintórce „insutitu“. Si binecuvéntarea lui Domnedieu erá totu-de-a-un'a pre partea lui.

Dar' in revarsatulu dioriloru dlfei de 21 Ianuariu 1888 acestu barbatu epocalu móre in mijloculu activitateí sale grandióse, parasindu pamentulu, despartindu-se de aceia pentru cari a traitu si pre cari atátu de multu i-a iubit, elu móre dupa ce si-a castigatu meritatululu titlu de erou alu caritateí crestine.

Dar' cu mórtea parintelui Bosco, n'au muritu si ideile si principiile pentru cari atátu de multu a luptatu si pentru cari atátu de multu a ostenitu in viétiá. Seminti'a cadiendu in pamentu bunu a adusu fructu indiecitú si insutitu.

Si noi privindu la viéti'a acestui barbatu epocalu aflamu in densusu unu semnu transmisu de Providenti'a divina, prin care intr'unu modu atátu de escelentu ni se reamintesce adeveratatea cuvinteloru; „si portile iadului nu o voru invinge“.

Caci, tu nu lasi Domnedieule se móra natiuni din „care redici preoti dupa ánim'a ta“! eschiana Msgr. Mourey, nu! din contra aceste lucruri mari ale spiritului sántu suntu unu semnu alu iubirei tale facia de noi“. Nu! vomu eschiamá si noi, nu! Tu nu lasi Domnedieule se pera beseric'a ta cea sánta, se pera ómenimea ce ai salvat'o cu scumpulu sánge alu Fiuluí teu, ei si acum tramiti din cându profeti si barbati sánti, cari predica cu cuvéntulu si cu fapta dreptatea si iubirea, cari aprindu faclii ale caroru lumina, intocmai cá si a sóreíui, strabate preste tóta lumea, aretandu celoru ce au ochi de vediutu si celoru ce au vointia, ce se faca, ce mijlóce se folosésca, cá mai usioru si mai siguru se esa din nóptea intunerecului si a peccatului si se apuce pre calea cea adevrata a mántuirei.

Aureliu C. Domsí'a.

¹⁾ «Revista catolica» I. fasc. 2—1885. pag. 50.

²⁾ Beseric'a acést'a a costatu 2 miliónu de franci.

Cuprinsulu.

partei besericesci a Foiei besericesci si scolastice pre a. I.

(Continuare din Nr. 23)

II.

Dupa autori.

- Ardeleanu, Dr. Joanu, Documente istorice:
Georgiu Gabr. Sinkai 49—52, 85—86, 125—126.
Joanu Inoc. L. B. Clain de Szád 183, 197—199,
213—216, 229—232, 245—248, 265—266.
- Gregoriu Maioru 296—300, 312—316, 330—331, 347,
364, 378—379, 394—395.
- Borosiu Joanu, s. Pareseme pre tempulu s. Chrisostomu
218—220, 234—236, 248—250.
Detorint'a persolvirei private a oficiului canonicu
(creviariu) seau a óreloru canonice. 295—296.
Viéti'a si invetiatur'a lui Isusu Christosu, dupa
E. Aug. da Montefeltro 342—344, 358—361,
Sânt'a Evángelia. Ordulu si computarea evan-
gelieloru 378—379, 392—394.
- Budu, Titu, Din viéti'a pastorala — Indrumari pentru
pastorii sufletesci, dupa Dr. Antoniu Hersch-
baumer. . . . 4—5, 35—36, 55—57, 89—90,
151—152, 163—164, 232—234, 361—362,
375—378.
- Bulcu, Teodoru, Impresiunile basilicei monumentale
din Strigoniu 54—55
— Morbulu tempului modernu si sanarea aceluia
164—166.
- Bunea Dr. Augustinu, Petrecerea parintelui Radu
Bucuresci 21—23, 53—54.
Iubileulu sacerdotalu alu Papei Leonu XIII.
69—71, 86—88, 105—108.
Panegiricu in onóra sântului Nicolau. 92—95.
Observatiuni cu privire la raportulu, ce existe
intre beseric'a românesca gr. cat. si beseric'a
romano-catolica, ... 148—150, 161—163,
184—186, 199—202, 216—218.
- Ceontea Joanu, Câteva date despre propagarea cresti-
nismului in seclii primii ai crestinatatei. 281—283.
- Densusianu Beniaminu, Sântulu Georgiu si Pascile. .
288—278, 325—327.
- Germanu Joanu, Discursu funebru rostitu la mormântulu
lui T. Cipariu. . . . 23—24.
- Hossu Dr. Basiliu, Predica pentru diu'a Nascerei
Domnului nostru Isusu Christosu. . . 114—116.
- Luc'a Laurianu, Raportu despre adunarea prot. a
tractului Torontalului. 90—91.
- Macaveiu Joanu, E servulu lui Christosu (poesia) 57.
Marcusiu Ludovicu, Asociatiunea „Persiciu“ cá
institutu de pestrare si creditu 311—312.
- Nutiu Alesandru, Corespondntia. 112—113.
Predica despre vestirea cuventului lui Domnedieu
adeca despre ascultarea predicatiunei. 128—132.
- Pitucu Adalbertu, Oda cu ocasiunea jubileului sacer-
dotalu alu gl. Pontifice Leonu XIII. 108—109.
Raportu despre adunarea preotilor aloru trei
districte prot. gr. cat. din comit. Aradului 344.
Sânt'a unire si desvoltarea nóstra nationala. . .
344—346, 362—364.
- Popu Dr. Joanu, Conferintiele pastorale. . . 33—35,
71—72, 150—152, 167—168, 202—204.
- Ratiu Basiliu, Predica la sântulu Demetriu. 38—40.
Predica la ss. Archangeli. 57—60.

- Preeica la intrarea in beserica a prea sântei
Nascátore de Domnedieu. 74—76.
- Ratiu Dr. Joanu catra cetitori 1—3.
Discursu funebru rostitu la inmormentarea lui
T. Cipariu. 5—7.
Despre susceperea membriloru noi in beserica,
17—20.
Introducerea la documente istorice. 49—50, 125.
Observatiuni si esplicatiuni la documentele re-
feritórie la Joanu Inocentiu L. B. Clain. . . .
181—183, 197—199.
Prim'a adunare a consortiuului Foiei besericesci
insciintiare. 188.
- Redactiunea. 1—2, 125.
- Rusu Is. Tatalu nostru (meditatiune). 256.
- Selagianu Fl. Corespondintia. 73—74.
- Szmigelski Dr. Victoru, Despre provederea morbosiloru
cu ss. sacraminte. 19—21, 52—53.
Cev'a despre fabul'a papisei Joana. . . 36—38,
72—73, 109—112, 126—128, 145—148.
Tatalu nostru. Unu ciclu de meditatiuni. . . .
250—253, 283—284, 293—295, 327—330,
341—342, 357—358, 373—375.
Momentulu consacrarei eucharistice si epicles'a
liturgiелoru resaritene. 389—392.
- Valeanu Petru, Corespondintia d. Serbu-Cianadu 132.
Vicasiu Emiliu Se fundamu granarie besericesci-scolare
266—268, 278—281.

III.

Bibliografia.

1. Autorii si opurile ámintite.

- Ardeleanu Dr. Joanu, Istori'a diecesei române greco-
catolice a Oradei mari. Partea II. — Invitare
de pronumeratiune, clerulu operei si specimenu.
395—396.
- Borosiu Joanu Domnedieesc'a Liturgia a celui dintru
sânti parintelui nostru Joanu Chrisostomu, com-
pusa din opurile acelu sântu parinte. 380.
- Marianu Fl. Nunt'a la Români — prem. Ac. r. 256.
- Muresianu Jacobu, Mus'a româna. — Cântarile bes.
din numer. 1—4. 316.
- Orologiulu celu mare. Tiparirea ed. III s'a inceputu 220.
- Papiu Joanu P. Cuventari besericesci — apar. 256.
- Patcasiu V. Icon'a sufletului — Invitare de prenu-
meratiune la ed. II. 396.
- Popu Gavriela Istori'a biblica a testamentului vechiu
si nou — aparitu 8.
Predice populari. 332.
- Popu Dr. Joanu. Comparatio Ethicae catholicae ad
Ethicam protestanticam rationalisticam illamque
antiqui Testamenti, recensiuine de Sz. 96.
- Ratiu Dr. Joanu. Etic'a crestina. 96.
Prelectiuni teologice despre matrimoniu. 188.
Institutiunile dreptului besericescu. etc.
- Serbanu. Cele optu versuri besericesci cu stichóvnele
si tropariele loru, compuse in trei voci barbatesci
rec. de Dr. Joanu Popu. 113—114.
- Sevastosu Elen'a. Nunt'a la romani — prenumerat.
Acad. r. 256.
- Szmigelski Dr. Victoru. Introducere in s. scriptura
a vechiului si noului testamentu. Partea prima.
Introducere generala in s. scriptura (rec). 8.

Compendiulu istoriei besericesci (anunc). 8.
Tatalu nostru. Unu ciclu de meditatiuni (notit.
despre retiparire din „Foia“). 284.
Introducere in s. scriptura a noului si vechiului
Testamentu. Partea a trei'a. Introducere speciala
in cartile noului Testamentu, — rec. de Dr. Is.
Marcu. . . . . 348.

2. Recensentii.

Marcu Dr. Isidoru recensiuinea opului Introducere in
s. scriptura a noului si vechiului Testamentu.
Partea a trei'a Introd. speciala in cartile noului
Testamentu. 348.
Popu, Dr. Joanu, rec. opului. Cele optu versuri
etc. de Serbanu. 113—114.
Sz. . . . . rec. disertatiunei Comparatio Ethicae
catholicae ad Ethicam protest. etc. de Dr. Joanu
Popu. 96.

Cuprinsulu

partei besericesci a „Fóiei besericesci si scolastice“ pre
an. II. din 1 Octobre 1888—30 Septembrie 1889.

I.

Dupa materie.

Acte istorice. Vedi documente istorice.
Asupririle S. Pontifice 376—378.
Beseric'a catolica. Siematismulu besericeei catolice
din anulu 1888 232.
Notitie despre beseric'a catolica din Americ'a
de Nordu si Spani'a 300
Casetori'a preotiloru, de Dr. Joanu Ratiu 163—165,
177—179, 183—195, 209—211, 261—262,
273—264, 293—295.
Casetoriele mixte, de Dr. Joanu Ratiu 325—326,
341—343, 357—358, 373—375.
Casuri practice din teologi'a morala, de Dr. Isidoru
Marcu 6—8, 23—24, 53—55, 102—104.
Catechese. Vedi Salutarea angerésca sean „Nascátore
de Domnedieu“ si Iubirea crestinésca, de G.
Munteanu.
Cerculariulu prin carele se convóca Sinodulu archi-
diecesanu, cf. Programulu sinodului 316
Conciliulu Nicenu si Pascile greciloru, de Vasiliu
Budescu 214—215.
Concursulu de primire in Semin. tiner. románe gr.
cat. din Blasiu — conditiunile primirei 315—316.
Consacrarea — Momentulu consacraréi eucharistice
si epicles'a liturgiiloru resarítene, de Dr. Victoru
Szmigelski 1—4, 17—19, 33—37, 65—68,
97—100, 129—131, 161—163.
Correspondintie. Dieces'a Gherlei: sântirea besericeei
cei nóue din Giulesci 87—88.
Diec. Lugosiului: sântirea bes. din Chizdi'a 120.
Dieces'a Oradei mari: Vasiliu Catoc'a † 104
Demnitatea preotiei crestine, de Alesandru Barbu-
lescu 241—242, 279—280.
Despre iubirea crestinésca, de G. Munteanu 68—69,
86—87, 134—136, 181—182, 199.
Despre casetoriele mixte, de Dr. Joanu Ratiu 325—326,
341—343, 357—358, 373—375.
Despre serbatori, de Joanu Borosiu 326—330, 346—348,
361—363, 375—376.

Din Arcidieceasa 24, 88, 104, 200, 264, 282, 315—316,
316, 348, 380.

Din dieces'a gr. cat. a Oradei mari 104.
„ „ „ „ a Gherlei 87—88, 282.
„ „ „ „ a Lugosiului 120, 248, 378—379.

Din viéti'a pastoralá. Indrumari practice pentru pa-
storii sufletesci, dupa Dr. A. Kerschbaumer de
Titu Budu 20—23, 36—37, 69—71, 83—85,
136, 182—184, 246, 262, 309—310, 379—380.

Directoriu generalu pentru Domineci si Serbatori,
de Joanu Borosiu 228—230, 280—282, 314—
315, 331.

Divinitatea si umanitatea Domnului nostru Isusu Chri-
stosu, dupa E. Aug. da Montefeltro, de Joanu
Borosiu 49—52.

Documente istorice, de Dr. Joanu Ardeleanu:

Episcopulu Gregoriu Maioru 6, 24.
Doc. referitórie la infiintiarea parochiiloru Temes-
Fabrique si Zabranu 39—40, 55—56, 71.
Gregoriu Gabr. Maioru de Tusnad-Szarvad 81—82
113—116, 145—147, 225—226, 257—261.
Petru Paulu Aronu de Bistr'a 295—296, 343—345,
359—361.

Dotarea protimei 378—379.

Epicles'a liturgiiloru — vedi Eucharisti'a.

Eucharisti'a — Momentulu consacraréi eucharistice si
epicles'a liturgiiloru resarítene, de Dr. Victoru
Szmigelski 1—4, 17—19, 33—36, 65—68, 97—
100, 129—131, 161—163.

Evangelii'a. Ordulu si computarea evangeliiloru de
Joanu Borosiu 4—5, 19—20.

Inca ceva referitóriu la punerea si ordulu evan-
geliei, de Gratianu Flont'a 86.

Inca o voce referitória la punerea si ordulu
evangeliei, de Vasiliu Budescu 119—120.

Cf. inca, Rectificare de Titu Budu. — Responsu
o. d. Gratianu Flont'a in cauza ordului sântei
evangelie, de Joanu Borosiu.

Responsu o. d. Vasiliu Budescu in caus'a ordulu
evangeliiloru, de Joanu Borosiu.

Directoriu generalu, de acél'a-si. — Responsu
la reflexiunile p. o. d. Joanu Borosiu in cauza
ordului evangeliiloru, de Vasiliu Budescu 228.

Fondurile de pensiune menite pentru ajutorarea preo-
tiloru, a invetiatoriloru, a veduveloru si a orfa-
niloru acestor'a . . . nu cadu sub contributiune
de interusuriu 300.

Historica. Vedi Documente istorice,

Inca ceva referitóriu la punerea si ordulu evangeliiei,
de Gratianu Font'a 86.

Inca o voce referitória la punerea si ordulu evan-
geliei, de Vasiliu Budescu 119—120.

Indreptariu pentru predicatori — pentru a gasi cita-
tiunile din s. scriptura, de Vasiliu Budescu . . .
179—180, 200, 215—216, 231—232, 247—248,
263—264, 283—284, 299—300.

Insciintiari.

Concursulu de primire in seminariulu tineréimii
rom. gr.-cat. de Blasiu 315—316.

Inscrierea la gimn. de Blasiu 348.

Iubirea crestinésca, de G. Munteanu . . . 68—69,
86—87, 134—136, 168—169, 181—182, 199.

Iubirea crestinésca la inceputulu crestinatatei, trad.
de Petru Birlea . . . 243, 277—279, 296—298.

Juridica. Vedi Casetori'a preotiloru. — Despre case-
toriele mixte. — Preotulu si casetoritii litiganti.
Momentulu consacrarii eucharistice si epicles'a litur-
gieloru sesaritene, de Dr. Victoru Szmigelski...
1—4, 17—19, 33—36, 65—68, 97—100, 129—
131, 161—163.
Multiamita publica 88, 248.
Nascatoarea de Domnedieu seu salutarea angeresca,
de G. Munteanu 37—38, 52—53.
Nascerea Domnului nostru Isusu Christosu, de Joanu
Borosiu 100—102, 116—118, 133—134.
Necesitatea sciintiei si a vocatiunii pentru statulu
preotiescu, de Gratianu Flont'a 180—181, 227—
228, 243—245, 312—314, 330—331.
Necrologe.
Joanu Fekete Negrutiu 88.
Vasilii Catoc'a 104.
Papatulu. Vitalitatea papatului, de Dr. Demetriu
Radu 274—277.
Pascile Conciliulu Nicenu si Pascile greciloru, de
Vasilii Budescu 214—215.
Pastoralia. Vedi Din vieti'a pastoral. — Unu cuventu
de aur. — Preotulu si casetoritii litiganti. —
Necesitatea sciintiei si a vocatiunii pentru statulu
preotiescu. — Demnitata preotiei crestine.
Pontificele. Asupririle s. Pontifice 376—378.
Predica. Demnitata preotiei crestine (esercitiu spi-
ritualu), de Alesandru Barbulescu, 241—242,
279—280.
Preotulu si casetoritii, litiganti, de Dr. Joanu Popu
151—152, 197—199, 211—212, 310—312,
345—346.
Programulu Sinodului archidieceasanu f. cerculariulu
convocarei 380.
Purcederea Spiritulu santu si dela Fiulu, de Petru
Birt'a 195—197.
Rectificare in Tipiculu scl. ref. la evangelia, de Titu
Budu 136.
Responsu O. D. Gratianu Flont'a in caus'a ordului
santei evangeliie, de Joanu Borosiu 147—150.
Responsu O. D. Vasilii Budescu in caus'a ordului
Evangelieloru, de Joanu Borosiu 165—168.
Responsu la reflexiunile P. O. D. Joanu Borosiu in
caus'a ordului Evangelieloru, de Vas. Budescu 228.
Ritualia-liturgica. Vedi Momentulu consacrarii eu-
charistice. — Evangeli'a. — Directoriu ge-
neralu. — Valoarea ritului besericeii gr.-cat. —
Serbatori.
Salutarea angeresca seu Nascatoarea de Domnedieu,
de G. Munteanu 37—38, 52—53.
Schematismulu besericeii catolice 232.
Sciri personali, cf. Revist'a. — Sciri diverse. —
Varietati. Sciri diverse cf. Varietati. 24, 88,
104, 348.
Seminariulu clericalu din Blasiu, de Dr. Alesandru
Gram'a 212—214.
Seminariulu tinerimeii romane gr.-catolice din Blasiu
315—316.
Serbatoarea Nascerei Domnului nostru Isusu Christosu,
de Joanu Borosiu 100—102, 116—118, 133—134.
Serbatori — Despre —, de Joanu Borosiu 326—330,
346—348, 361—363, 375—376.
Sinodulu archidieceasanu 316, 380.

Spiritulu santu. Purcederea Spiritului santu si dela
Fiulu, de Petru Birt'a 195—197.
Unu cuventu de aur, de Joanu H. Boteanu 131—133,
150—151.
Valoarea ritului besericeii greco-catolice 245—246.
Varietati, cf. si Sciri diverse 200, 232, 264, 282,
300, 316, 332, 348, 380.
Vitalitatea Papatului, de Dr. Demetriu Radu 274—277.
Voci din cleru despre dotarea preotfimeii 378—379.

II.

Dupa autori.

Ardeleanu, Dr. Joanu, Documente istorice:
Eppulu Gregoriu Maioru 6, 24, 81—82, 113—
116, 145—147, 225—226, 257—261.
Documente istorice ref. la infiintarea parochieloru
Temes-Fabrique si Zabraru, dieces'a Lugosiulu,
39—40, 55—56, 71.
Petru Paulu Aronu de Bistr'a 295—296, 343—
345, 359—361.
Barbulescu, Alesandru, Demnitata preotiei crestine
241—242, 279—280.
Birlea, Petru, Jubirea crestinesca la inceputulu cres-
tinatateii 243, 277—279, 296—298.
Birt'a, Petru, Purcederea Spiritului santu si dela
Fiulu 195—197.
Borosiu, Joanu, Divinitatea si umanitatea Domnului
nostru Isusu Christosu, dupa E. Aug. da Mon-
tefetro 49—52.
Sant'a Evangelia. Ordulu si computarea evan-
gelieloru 4—5, 19—20.
Serbatoarea Nascerei Domnului nostru Isusu
Christosu 100—102, 116—118, 133—134.
Responsu O. D. Gratianu Flont'a in caus'a
ordului santei Evangeliie 147—150.
Responsu O. D. Vasilii Budescu in caus'a
ordului Evangelieloru 165—168.
Directoriu generalu pentru Dominecii si ser-
batori 228—230, 280—282, 314—315, 331.
Despre serbatori 326—330, 346—348, 361—
363, 375—376.
Boteanu Joanu H. Unu cuventu de aur. 131—133,
150—151.
Branu Dionisiu, Vasilii Catoc'a. 104.
Budescu Vasilii. Inca o voce referitoria la punerea
si ordulu evangeliie 119—120.
Responsu la reflexiunile p. o. d. Joanu Borosiu
in caus'a ordului evangelieloru. 228.
Indreptariu pentru predicatori. 179—180, 200,
215—216, 231—232, 247—248, 263—264,
283—284, 299—300.
Conciliulu Nicenu si Pascile greciloru. 214—215.
Budu Titu. Din vieti'a pastoral. — Indrumari pentru
pastorii sufletesci, dupa Dr. A. Kerschbaumer.
20—23, 36—37, 69—71, 83—85, 136, 182—184,
246, 262, 309—310, 379—380.
Rectificare — in caus'a evangeliie. 136.
Flont'a Gratianu. Inca ceva referitoriu la punerea
si ordulu evangeliie. 86.
Necesitatea sciintiei si a vocatiunii pentru sta-
tulu preotiescu. 180—181, 227—228, 243—245,
312—314, 330—331.
Gram'a Dr. Alesandru. Seminarulu clericalu din
Blasiu. 212—214.

- Marcu Dr. Isidoru. Casuri practice din teologia morala. 6—8, 23—24, 53—55, 102—104.
 Munteanu G. Salutarea ângerésca seu „Nascătoare de Domnedieu“. 37—38, 52—53.
 Despre iubirea crestinésca. 68—69, 86—87, 134—136, 181—182, 199.
 Pintea Petru. Corespondintia. 87—88.
 Popu Dr. Joanu. Preotulu si casatoritii litiganti. 151—152, 197—198, 211—212, 310—312, 345—346.
 Radu Dr. Demetriu. Vitalitatea Papatului. 274—277.
 Ratiu Dr. Joanu. Introducere la actele istorice. 5—6.
 Observatiuni la alte acte istorice, fc. Documente istorice. Gregoriu Maioru. 38—39.
 Casatori'a preotiloru. 163—165, 177—179, 193—195, 209—211, 261—262, 273—274, 293—295.
 Despre casatoriile mixte. 325—326, 341—343, 357—358, 373—375.
 Szmigelski Dr. Victoru. Momentulu consacraréi eucharistice si epicles'a liturgiilor resaritene. 1—4, 17—19, 33—36, 65—68, 97—100, 129—131, 161—163.

III.

Bibliografi'a,

1. Autorii si opurile amentite.

- Ardeleanu Dr. Joanu. Istori'a diecesei române gr.-cat. a Oradei mari. Partea I. si II. 24.
 Partea II. 168.
 Branu Dr. Felicianu. De jejunio ecclesiastico in genere, deque jejniis Ecclesiae orientalis in specie. 264.
 Ratiu Dr. Joanu. Etic'a crestina, Prelectiuni teologice despre matrimoniu si institutiunile dreptului besericescu, — (cu pretiuri reduse). 168.
 Revue de l' Eglise greque-unie. 184.
 Szmigelski Dr. Victoru. Unu ciclu de meditatiuni: anunciu d'aparitiune 40, — recensiunea opului de Dr. Isidoru Marcu. 71—72.
 Introducere speciala in cartile vechiului Testamentu, rec. de Dr. Isidoru Marcu. 363—364.
 Triodu — cu litere latine, not. 316.

2. *Recensentii.*

- Marcu Dr. Isidoru recensiunea ciclului de meditatiuni, Tatalu nostru, de Dr. Victoru Szmigelski 71—72.
 Rec. Introducerei speciale in cartile vechiului Testamentu, de Dr. Victoru Szmigelschi. 363—364.

Cuprinsulu.

partei besericesci a Foiei besericesci si scolastice pre an. III. din I. Octobre 1889—30 Septembrie 1890.

Dupa materia.

- Acte istorice: Petru Paulu Aronu de Bistr'a de Dr. J. Ardeleanu 87—88, 104, 119—120.
 Actele congresului scientificu internationalu alu catoliciloru de Dr. Fel. Branu. 53—55.
 A liberalisnus Bün, opu recensatu de B. H. 224.
 Aplicarea s. liturgie de J. Borosiu. 100—101, 130—133, 149—152.
 Anuntiu la I. edit. cu litere a Triodului 136.

- Argumente din scrierile s. Chrisostomu pentru primatulul s. Petru de J. Borosiu 361—363.
 Atitudinea besericeii in cestiunea duelului de Joanu Marculetiu. 51—53, 82—84.
 Care este beserice'a cea adeverata de B. H. 251.
 † Cardinalulu Newman 368.
 † Cardinalulu Josifu Pecci. 168.
 Casuri practice din teologi'a morale de Dr. Isidoru Marcu, 133—134, 167—168.
 Catalogulu bibliotecei si muzeului diecesanu din Lugosiu. 37—38.
 Catra cetitori. 24, 56, 136.
 Cercularie archidiecesane. 239.
 Cestiunea jurnalisticeii 300—302, 317.
 Cine reprezenta beserice'a gr. cat. cá actoru si cá inctu in cause procesuale. 281—283.
 Concursu la parochi'a si protopopiatulu Clusului. 24.
 Corespondintie varie din provinci'a besericesca. 40.
 84—85, 188, 223, 239, 254—256, 288, 302—304, 352.
 Cuprinsulu partei besericesci a Foiei besericesci si scolastice pre an. I. din 1. Octobre 1887—30 Septembrie 1888. 366—368.
 Declarári in afacerea jurnalisticeii. 256, 268—273, 284—286, 302, 318.
 Decisiunile sinodului archidiecesanu din Blasiu dela 17 si 18 Sept. a. 1889 66—67, 81—82, 97—99.
 Despre serbatori de J. Borosiu 3—5, 22—24, 69—70.
 Despre concelebrarea in s. liturgia de Dr. Victoru Szmigelski. 184—186, 203—206, 218—219.
 Diu'a nascerei Maiestatei S'ale Franciscu Josifu I. 368.
 Directoru generalu seu ordulu oficiului divinu pre an. 1890 de J. Borosiu. 72.
 Emigrari. 188.
 Enciclic'a Pontifcelui Leonu XIII din 15 Aug. a. c. 33—36.
 Epistol'a enciclica a Sumului Pontifice Leonu XIII. despre detorintiele cele mai de frunte ale ceta-tieniloru catolici. 145—147, 161—164, 181—184, 201—203,
 Epistole cátra unu preotu teneru de Aloisiu Melcher traduse de teologii romani din Blasiu. 237—239.
 Érasi aplicarea s. liturgie la intentiuni private de B. H. 297—300, 313—317, 329—330.
 Escriere de concursu la stipendie archidiecesane. 351.
 Eseges'a unoru locuri miraculósa din testamentulu nou de V. Budescu, prelucrare. 363.
 Estrasu din corespondinti'a unui preotu despre bibliotec'a diecesana din Lugosiu. 55.
 Estrasu din corespondinti'a unui preotu din protopopiatulu Ludosiului in Archidieceasa 72.
 In cestiunea dotarei parochiiloru de unu preotu Lugosianu. 8.
 Inca odita aplicarea s. liturgii la concelebrare de J. Borosiu. 252, 253.
 Incunosintiare despre convictulu din Sigetulu Marmatiei. 336.
 Instalarea archiepiscopului de Vien'a Dr. Grusche. 330.
 Insciintiare, convocarea colaboratoriloru pre 20 Sept. a. c. 368.
 Instructiune practica pentru causele matrimoniale de Dr. J. Simu. 99—101, 115—118, 129—131, 146—149, 166—167, 186—188, 219—221, 235—237, 286—288, 333—335, 346—347.

Invitare de prenumeratiune la „Indreptariu practic pentru predicatori“, de V. Budescu.	319—320.
Jurnalistica de Dr. J. Ratiu.	203—204, 267—268 283.
Legea cea noua pentru scótele secundarie in cas'a magnatiloru.	265—267.
Lips'a si folosulu bibliotecelor parochiali si districtuali.	70—72.
Londr'a: conversiuni la catolicismu.	168.
Maxime de meditatiu din enciclic'a „Sapientiae christianae“, de B. H.	
Multiamita publica.	8, 256, 272.
Necrológe.	88, 120, 136, 168, 188, 140, 256, 272,
Notitii bibliografice de Dr. Felicianu Branu.	85—87.
	102—103, 118—119.
	336, 368.
O lege noua pentru scótele medie de A. B.	233—235,
	249—251.
O polemia intrerupta, de A. B.	164—166.
Oferte generóse	8, 256.
Ordinatieuna ministrului de culte din 26 Febr. 1890. facia de §. 53. art. 40. din 1879 si legea interconfesiunala din 1868 art. 53. de Banatianulu.	330—333, 345—346.
Ordinari de preoti.	72, 104, 304, 320.
Papatulu.	19.
Pelerinagiulu la Pócs de V. Lesianu.	56.
Predica pre dominec'a pasiloru de V. Budescu.	206.
	208.
Preotulu si casatoritii litiganti de Dr. J. Popu.	67—69.
Protocolulu conferintiei districtului protopopescu Mara tenute in Giulesci, dieces'a Gherlei.	134.
Publicare de cárti corali:	
Triodu cu litere latine.	88, 136, 320.
Pentecostariulu micu edit. 3.	88.
Orologiulu celu mare.	272.
Publicare de diuarie besericesci:	
La civiltá catolica	224.
Revista catolica.	24, 56.
Preotulu románu.	8, 56.
Publicare de alte opuri:	
Ritualu pentru pruncii de scóla de T. Budu.	8.
Manualu cateheticu prelucratu de V. Ratiu.	24.
Miculu calendariu portativu pre an. 1890 de Teodoru Todutiú.	72.
Impositele indirecte la romani studiu istoricu de J. Petrisioru.	272.
Istori'a diecesei rom. Oradane fasc. II. de Dr. Joánu Ardeleanu.	24.
Directoriu generalu seau ordulu oficiulu divinuu pre 1890. de J. Borosiú.	72.
Disertatiunea inaugurala alui Dr. F. Branu.	72.
Punerea numelui de botezu de Dr. Jsidoru Marcu.	335—336, 349—351, 365—366.
Recensiuni de B. H. a liberalismus Bün	224; Orologiulu celu mare.
	304.
Rogatiunea cátra s. Josifu.	8.
Rogare.	224, 272.
Roma, 12 ani dela suirea Pontificelui Leonu XIII in scaunulu pontificalu.	168.
Rom'a, Aniversarea de 80 ani a nascerei Sántiei S'ale Leonu XIII.	188.
Rom'a, Instituirea unei provincie besericesci in Japon.	240.
Sántfire de beserici.	72.

Sciri din provincia.	72, 88, 104, 129, 136, 272, 352.
Seminariulu tenerimeii studióse romane gr. cat: conditiuni de primire.	319.
Sinodulu archidiecesanu din Blasiu tienutu in 17 si 18 Sept. 1889, de Dr. J. Ratiu.	1—3, 17—19,
	35—37, 49—51, 65—66.
Societatile beser. literarie dela Seminariile nóstre clericale.	347—348.
Unu actu istoricu.	206
Unu cuvântu de auru din sfer'a teologiei pastorale de J. H. Boteanu.	6—7, 38—39.
Urmarea ordului divinuu pre 1890 de J. Borosiú	103,
	136, 152.
Varietati.	8, 188, 168, 208, 223, 240, 256, 272,
	304, 320, 368.
Versta ómeniloru inainte de potopu de Dr. D. Radu.	20—22.

Varietáti

Personalie. Escelenti'a sa Preasantitulu Domnu Metropolitu insocitu de Rever. Domni canonici *Simeonu P. Mateiu*, si Dr. *Alesandru Gram'a*, si de secretariulu Claris. Domnu Dr. *Augustinu Bunea*, au plecatu Luni in 8 Sept. a. c. la Oradea mare, cá in numele Archidiecesei si a Provinciei nóstre besericesci intregi se depuna omagieile inaintea Majestatei Sale. — Precum e cunoscutu din foile de di, primirea clerului greco-catolicu s'a intémplat in 10 a. l. c. Deputatiunea a avutu intre membrii sei si pre Episcopii nostri sufragani, precum si cátiva delegati din clerulu dieceselor sufragane. — Vorbirea Escelentiei Sale cátra Majestatea Sa, precum si respunsulu gratiosu alu Majestatei Sale suntu cunoscute asemenea din foile de di; si de siguru cei ce le-au cetitu, au sémfttu mângaiere adeverata, vediéndu sémftiemintele gratióse si parintiesci, exprimate de cátra Majestatea sa facia cu clerulu si popuru nostru. Mângaierea acést'a apoi va cresce si mai multu, déca vomu relevá atentiunea si bonavointi'a deosebita si particulara, cu cari a fostu distinsu Veneratulu Capu alu besericeii nóstre din partea Monarchului. — In 11 a. l. c. sér'a a parasitu Escelenti'a Sa, Oradea-mare, fiindu insocttu la gara de toti ilustrii Episcopi ai provinciei nóstre, si de cleru numerosu, cari la plecarea trenului au proruptu unanimu in eschiamarea „Se traiésca“, éra in 12 a. l. c. diminéti'a au sositu éra-si in pace si deplinu sanetosu intre fiii sei.

Escelenti'a s'a Domnulu Metropolitu, a statoritu cá terminu mai deaprópe pentru chirotonire dílele de 28. si 30 Septembrie a. c.

Promovare. *Artemiu Codarcea*, parochulu Ascileului mare, a fostu promovatu de vice-protopopu alu Giurgeului si de parochu in Gyergyo-Szt-Miklós.

Necrologu. *Josifu Tamasiu*, preotu gr. cat. in Bordu in protopopiatulu Ernotului, a repausatu in 12 Augustu a. c. in etate de 68 ani, in alu 38 anu alu preotiei.

Fie-i tierin'a usióra!

Necrologu. *Nicolau Popu*, vice-protopopu onorariu, fostu parochu gr. cat. in Siardú si apoi la cererea propria pusu in deficientia a repausatu in 9 Septembrie a. c. in etate de 80 ani, in alu 55 anu alu protiei.

Fie-i tierina usióra!

Post'a redactiunei. On. D. P. P. parochu in Nevr. — Nu ati cástigatu nimicu. Salutare.

Partea scolastica.

Care e folosul ce-lu aduce unu invetiatoriu religiosu, si care este daun'a ce-o causéza unulu ireligiosu?

Celu de antaiu si mai insemnatu obiectu de invetiamentu este religiunea. Cu tóte ca oficiulu de catechetu e incredintiatu mai alesu d. preoti, si prin urmare invetiatoriulu in acestu obiectu ocupa numai unu locu secundaru, totusi elu esercéza o influintia permanenta in acestu obiectu sântu, candu deprinde cu scolarii pensele date prin memorisare, si repetiesce tota instructiunea catechetului. Deca elu este religiosu, deca in anim'a lui locuiescu: credinti'a, sperarea, si iubirea, atunci acést'a religiositate adeverata se manifestéza si in cuvintele lui, straluce in ochii lui, se exprima in zelulu lui santu, cu care voiesce a influintiá in animile scolariloru, si se manifesta in silinti'a lui de-a apropiá religunea totoror scolariloru. Si intru adeveru acést'a va influintiá cu putere neresistibila anim'a cea delicata a copiiloru, va escitá instinctulu de imitare si va aprinde flacar'a adeveratei credintie in D-dieu. O! omulu trebuie se fi esperiatu insusi cumu straluce ochiulu mituteiloru de radi'a sórelui credintiei, candu invetiatoriulu le vorbesce simplu, cu caldura, si cu apasare despre D-dieu si despre cele d-diesci. Da, cugeta omulu cá ochiulu copilului petrunde adanculu animii invetiatoriului si ca sórbe din funtea religiositatii ce este in elu. Unu atare cuventu revérta voluptati in anim'a invetiatoriului, si influintiéza aduncu in anim'a copilului. Inse numai unu invetiatoriu adeveratu religiosu pote eserciá o atare influintia in anim'a copilului, si prin aceea a tinti la unu scopu ce e necomputabilu; deca odata sentiulu religiosu s'a escitatu, si acést'a escitare se continua prin diverse deprinderi, prin impartasirea adeveruriloru religiunei, prin deprinderea in rogatiuni, prin esplicarea ceremoniiloru besericesci, prin interpretarea evangeliului si a epistoleloru etc. etc. atunci nu numai se pune in copilu pétr'a fundamentala spre s. religiune, puntea adeveratei fericiri, ci chiaru edificiulu incepe din dí in dí a se ridicá mai tare, a castigá placerea lui D-dieu, folosu ce va fericí nu numai din cóce ci si din colo de mormentu. Din contra catu de turbure se areta icón'a unui invetiatoriu ireligiosu si influinti'a lui in obiectulu religiunii. Chiar' fora de-a portá in anima credintia, sperare, amore, cérca a imprimá cu sil'a in anim'a copiiloru séu mai multu numai in memoria adeverurile spuse de catechetu. Rece cá anim'a e si cuventulu lui, intunecatu ca sufletulu este si ochiulu, lungeolu ca viéti'a lui spirituala este si tonulu lui instructivu si tóta flinti'a lui esterna. Si candu sangele i curge mai fierbinte prin vine, candu se pare cá sufletulu lui e mai viu, atunci e momentulu candu voiesce se impartasiéca

scolariloru vre unu principiu falsu de-a lui, se-si esprime ur'a in contra religiunei, si ideile lui se le espuna mai sublime decatu ori care altele, ba chiaru si decatu autoritatea D-diesca.

Dar se dicemu ca invetiatoriulu ireligiosu se pazesce in totu modulu se nu resfire de-a dereptulu sementi'a ireligiositatii in anim'a scolarului, dar' apoiu nu e destulu de reu si periculosu deca sufletulu plapandului copilu nola si din partea invetiatoriului cu rou'a unei invetiaturi religiunari manóse, si deca nu se nutresce cu cuventulu lui D-dieu confortatoriu si datatoriu de viétiá, acestu cerescu mantuatoriu! Da, e fórté mare daun'a ce-o causéza unu invetiatoriu ireligiosu in scolari in respectulu instructiunei religiunari; si acést'a e totu atat'a ori ca elu prin impartasirea principiiloru sale false lucra de-adereptulu in contra catechetului, séu ca neglege anume esercitiile de lipsa pentru consolidarea adeveruriloru impartasite, séau le esecuta cu recéla. —

Totu-si noi ér' ne vomu întórce scrutarea nóstra asupra invetiatoriului religiosu. Nisuinti'a lui merge intr'acolo, tóte cele alalte ramuri de invetiamentu a-le reduce la religiune, ale incopci'a cu aceea si ale tractá in spiritulu ei; pentru ca elu capeta si vorbesce cu celu ce-a disu: deca religiunea remane ca centru, atunci asia numitele cunoscintie lumesci nu strica nemica.

Invetiatoriulu religiosu nu lasa nici candu din ochi impregiurarea, ca omulu e destinatu spre semntitate si fericire si ca astu modu tóta sciinti'a si potinti'a lui trebuie se sierbéca spre aceea, cá se ajunga acestu scopu supremu. Pre catu arangiéza mai tare agiungerea acestui scopu prin cunoscintie, cu atatu e mai mare si folosulu ce-lu producu acesteia; inse cu catu mai multu aceste sciintie lucra in contra destinatiunii eterne séu o impedece cu atatu este mai mare si daun'a. De aceea invetiatoriulu religiosu in fia-care obiectu de invetiamentu in aceea parte se invoiesce mai tare, care e mai acomodata spre-a consolidá totu mai tare principiile religiunei in anim'a copiiloru si a inchide voi'a spre fapte virtuóse, placute lui D-dieu. Catu de stralucitu se pote aplecá acést'a procedere in istroria si mai cu séma in cea biblica, pre care se baséza adverurile religiunei; dar' si istori'a universale si-a putriei suntu de minune acomodate spre acestu scopu. Adeca invetiatoriulu cérca a pertractá istori'a astu modu cá se planteze in anim'a copiiloru credintia in provedinti'a lui D-dieu, si increderea in D-dieu, se-i conduca la imitarea esempleloru virtuóse, si animile se le impla cu grétiá in contra fapteloru celoru sclerati.

Elu represinta istori'a cá invetiatóri'a friicii de D-dieu si a intieptiunii, a dreptului si a virtutii, si elu cá unulu petrundu de foculu adeveratei credintie in D-dieu, scie

executa acést'a cu o caldura, catu plapand'a anima a copilului o suprinde forte si exercéza o influintia nespusu de binefacatoria. Mai alesu istori'a patriei o tractéza astu-modu, catu escita si intinde totu mai tare iubirea de domnitoriu si patria. Invetiatoriulu religiosu scie scolariloru se reprezenteze limb'a cá adevératu beneficiu a'lui D-dieu si astu-modu a o tractá, catu in genere prin ea se se intarésca spiritulu copilului, si asia prin ast'a se usiureze si inainteze principerea adevérorulu d-dieesci. Totu deodata la studiulu limbei admoniéza pe scolari ca limb'a cá unu daru gratiosu alui D-dieu s'o folosésca numai spre lucruri bune, spre rogatiuni, spre invetiarea celui nesciutoriu, spre mangaierea celui patimitoriu, si spre nobilitarea propria, ér' nu spre calumniarea lui D-dieu, spre minciuni, faliri, laude desierte etc. etc.

La scriere nu ia elu materi'a numai din terenulu religiunei, ci priu studiulu scrierei si a desemnului forméza sentiulu pentru frumsetia care impreunatu cu adevératulu si bunulu éra-si forméza simtiulu pentru frumsetia care impreunatu cu adevératulu si bunulu éra-si forméza divinulu.

La computu au scolarii ocaziune de a-si imprime principiile crestine despre alu meu si alu teu, si conscientiositate in aplicarea mesurorulu si a ponderiloru, totu de o data unu studiu fundamentalu alu computului desvolta intréga puterea spiritului, si astu modu influintiéza indereptu asupra cunoscintiei religiunali. Dreptu ace'a invetiatoriulu religiosu propune studiulu computului cu respectu de a dreptulu la formarea spiritului, se feresce inse cu totu adinsulu se nu desvólte prea tare mintea pre cont'a poteriloru sufletesci, caci altu cumu se impedeza cultivarea ámei. Unii apróba altii repróba esemplele ce se dau la computu cu referintia la obligate religiunari. Reprobatorii nu voiescu cá ce e sciutu se se combine cu nesce numeri seci de óre ce e greu a fi cu luarea aminte, ce se cere la computu, totu odata si la religiune. Dreptu ace'a invetiatoriulu religiosu e precautu si lucra numai asia cumu -i spune mintea lui.

Istori'a si natura'a -i dau invetiatoriulu mai multa ocaziune a face pre scolari atenti la Domnedieu. Cu psalmistulu díce elu cátra scolari: „cátu de mari si minunate suntu lucrurile tale, dómne, tóte cu intieleptiune le-ai facutu“. Domnulu poteriloru este, care a creatu muntii, care nóptea o schimba in diori, diu'a in nópte, a creatu vântulu, si face negur'a, apelor mari striga si le revarsa preste pamentu“. Asia atátu la tractarea geografica catu si a naturalei se indrepta copíii inainte de tóte la autorulu acestoru lucruri, se provóca la multamire catra creatoriu si la incredere in elu, care imbraca crinii si nutresce corbii. Totu deodata cu marirea lui Domnedieu invétia scolarii a cunósce indiosirea loru si se investescu in umilintia.

Invetiatoriulu spune scolariloru, ca paméntulu cu tóte bunurile lui e datu omului se -lu folosésca, si cá e domnu preste tóte celelalte animale, dar' ca nu trebue se maltrateze seau se nimicésca nici o faptura diu resfaciare si mai cu

séma animalele se nu le tortureze; cáci „celu dreptu -i este miia de animalu“. Mai este inca cantulu, acelu daru cerescu, despre care díce Ewald: „cantulu este o vóce din ceriu, care ér' la ceriu striga“. Cu ce placere sánta invétia invetiatoriulu religiosu pre copii versuri spre marirea lui Domnedieu si a sierbitiului seu! Cu ce grigia alege elu spre exercitiu acele versuri, cari suntu intogmite de a inaltia in copii religiositatea, moralitatea si ilaritatea loru inocenta. Prin cantu se dedau scolarii la o activitate comuna si totu de o data se escita si incuragiéza spre activitate. Cantarile sánte cuprindu cele mai interne ale ámei delicate a copilului si exerciéza o influintia bine — facatóre si folosítóre in vietia, si acést'a cu atátu mai tare ca fia care tonu a invetiatoriulu religiosu purcede din o áma inspirata de Domnedieu.

Cátu de infioratoriu, cátu de tristu se vedu tóte in o scóla unde unu invetiatoriu ireligiosu se încérca se invenineze ámele scolariloru. Unu atare invetiatoriu tóte descoperirile depuse in Istori'a biblica le ia numai de povesti fiete (nascocite) de nesce capete intielepte dar' pline de astutia ca se póрте de nasu pre poporulu nepreceptu cum le place loru. De ace'a unu invetiatoriu ireligiosu propune Istori'a biblica cu recéla, cu indiferentia, si numai atunci ia unu aeru mai viu, cându in bataia de jocu vré se mestece veninulu necreditu lui in urmarea unei minuni seau a unei fapte. De multe ori se prinde cu mân'a de tóte páiele numai se póта aduce in propusu esemplele cele bune, si se escuze viétia sceleratului. Totu asia si in istori'a lumei, elu nu considera pre Domnedieu de conducatoriulu intémplariloru, ci tóte evenimentele suntu in aintea lui numai opuri ale intémplarii seau casului, seau ale unui barbatu mare, care lui cu atátu i se pare mai mare, cu cátu e mai superbu, mai tiranu, si mai nedreptu in lucrarile lui. Amóre de tronu si patria nu cunósce, cáci elu insusi, plinu de superbia se tiene de rege, cáci in ánim'a lui nu póте existe amóre cátra semenii lui, apoi ce elu n'are in áma, nu póте se intinda nice scolariloru.

In instruarea in limba póте si invetiatoriulu ireligiosu se fia fundamentalu, dar' totusi elu tientesce mai multu la desvoltarea mintii; ánim'a scolariului e góla. Asemenea si cându da teme spre exercitiu nu se ingrigesce ca se le aléga din religiune, pentru cá i este uritu si nu voiesce se -si aduca aminte de ceva ce nu se unesce cu convingerea lui, ba togma -lu desgusta. La cetire cauta, cá óre cartea ce e de a se introduce in scóla cuprinde obiecte religióse, deca afla ainoru atunci o respinge, cáci elu totu ce tractéza despre religiune si vertute tiene de o nebunia si déca din ordinatiunile mai inalte elu totusi cauta se introduca in scóla unu legendariu seau o carte de lectura religiósa, atunci apoi prin o tratare rece, observatiuni batjocurítóre intuneca acele locuri, cari in ámele scolariloru ar potea escitá si nutri sentiemiinte religióse.

Cantulu -lu exercieza pucinu si si atunci cu grétia; pentru cá ónenii rei nu iubescu versurile; apoi desi invetia

pre scolari versuri, elu alege totu-de-a-un'a acelea cari sunt desbracate de tóta religiozitatea. Obiectulu lui de predilectiune este geografi'a si natural'a. Aici se inchina elu principiului acelu naturalisti necredintiosi, acelu spirite de moda cari nega esistinti'a lui Domnedieu si recunosc natura de Domnedieulu lor, dicându: Tóte sunt natura. Nu esista nice unu Domnedieu — Natura e Domnedieu, care urmeza naturei sale urméza lui Domnedieu, si care urméza lui Domnedieu nu pecatuesce! Ce principii infiorátore si calumniátore de credinti'a revelata! In ce pecate si fara-de-legi va trebui se cada celu ce -si intocmesce viéti'a dupa acestea! Istori'a creatiunei, precum o naréza S. Scriptura, in aintea invetiatoriului ireligiosu e numai o poveste; pentru cà minunat'a lui minte a aflu ca vedi, pamentulu si creaturile lui s'au nascutu cu totulu altumentrea, pre omu nu l'a creatu Domnedieu suflandu-i spiritu de viéti'a, omu, ci dnce elu, se trage din moima: si totu pune pre omu, celu pucinu pre sine insusi, domnu si de acea se areta si inimicu tuturor institutiunilor sociali, si supusu necredintiosu a regentului seu. Daun'a ce o causéza cuvântulu instructivu alu unui invetiatoriu ireligiosu se maresce inca prin esemplele lui cele rele si pre langa ace'a de fructificarea activitatii unui atare invetiatoriu este departe si grati'a lui Domnedieu, asia câtu elu de impreuna cu tenerimea lui cade totu mai tare in abisulu ireligiozitatii; din contra nevointiele unui invetiatoriu religiosu, binecuventate de Domnedieu, sunt atátu de efeptuóse câtu fruptele adeveratei adorari de Domnedieu, si a amórei fierbinte de Domnedieu si de aprópele, se propaga cu marire din genu in genu.

Borhidu 20 Juliu 1890.

Vasilu Szabó.

Pestravulu.

III.

Regimulu alimentariu alu pestravului -lu forméza unele insecte, cari se producu in apa, vermi, melci de apa, ríme etc. si cu deosebire nisce insecte de apa, cari au corpulu latu si cu petióre multe si o códa lunga. Larvele acestor'a inchise in capsule facute din petricele fórte merunte, din frundie, seu alte lucruri, pre cari insectele mame din instinctu naturalu de conservare le lipescu de petri, cu deosebire in partea de desubtu, de radechini si de tiermuri, prestéza pestraviloru nutreméntulu celu mai abundantu si totuodata si celu mai alesu. Totu cu unu nutreméntu tare placutu pentru ei servescu si unele musce, cari traiescu in aeru, inse-si traiescu viéti'a sburându la suprafaci'a apei, si dupa cari pestravii saru in aeru spre a-le apucá mai cu séma in órele de càtra sera. Pescuám odata cu unghiti'a in susulu unui iazu, unde, precum se scie, ap'a de ordinariu e cu totulu liniscita. Sórele -si aruncá cele din urma radie preste suprafaci'a apei. Pre deasupra ei sburáu mii si mii de insecte si musce. In

natura domniá o linisce completa. Eu stám incântatu pre tiermurulu verde alu ríului tienédu in mâna unghiti'a. Dar' care -mi erá mirarea, cându vedeám cà pestravii nu -mi faceáu onórea de a primí nutreméntulu, ce din ánima li-lu oferíam, ci mai preferíau a sarí dupa insecte sburátorie pre deasupra. Póte -si faceáu din acést'a si o placere órecarea. Vediédu acést'a m'am superatu pre ei si dreptu respata le-am denegatu servitiulu si am remasu privindu pâna unde va se mérga inderetnici'a lor. Am si remasu pâna târdíu, cându acum incepuse a-se inserá câtu de bine, càci am aflu o distractiune cu totulu placuta vediédu-i acum pre unulu mai mare, acum pre altulu mai micu, acum câte doi—trei sarindu deodata dupa musce in aeru si formându prin recadere in apa cercuri concentrice, ce se strataíu si in cari rosiéti'a dela apusu se reflectá producúdu unulu din spectacolele cele mai minunate.

Sariturile acestea sunt de multe ori si de 30—40 cm. dela oglind'a apei in susu si pestravulu le face cu ajutoriulu códei asiá cà isbesce cu acést'a ap'a de dóue-trei ori, prin ce -si dá avéntu si potere de a se aruncá.

Pestravulu -lu potemu numerá si intre pescii rapitori. Ce e dreptu cei mai tineri se multiamescu cu insecte de apa si cu deosebire cu larvele lor, cu musce etc., dar' indata ce a ajunsu greutatea de 1—1½ chgr. rivaliséza cu oricare pesce rapitoriu de marimea lui in devorarea a ori ce-i vine inainte. Cu tóte acestea ceva specialu este la pestravu impregiurarea, cà nu se nutresce in continuu cu insecte de acea-si colóre, ci in o luna cu insecte de o colóre, in alt'a cu de cele de alta colóre, cea ce se póte vedé déca comparamu colórea insectelor aflate in stomachulu in mai multe luni decursive. Impregiurarea acést'a nu e iertatu s'ó tréca cu vederea unu pregatitoriu de unghitie pentru pestravi, càci pentru acestu pesce trebuie se se pregatésca unghiti'a in modu specialu. Cu o unghitia simpla in zadaru ar' fi incercarea de a prinde pestravi, càci de securu pentru unu atare carnea de pestravu si-ar' pierde totu gustulu si delicatéti'a. Unghitiile pentru pestravi sunt facute cu péna de colori diverse dupa luni tienédu-se contu de impregiurarea mai susu amintita. Nu e aci loculu se aretu cum -si póte pregatí ori cine o unghitia buna din pene de cocosin, e destulu déca se scie cà unghitie bune pentru pestravi sunt date si comerciului si costéza câte 25—30 cr. bucat'a.

In ce privesce marimea, pâna la carea póte ajunge pestravulu, acea e diversa dupa marimea apei in carea traiesce: déca ríulu e abundantu in apa si pestravulu cresce mare, la din contra in valisiórele muntiloru arareori ajunge lungimea de 50 cm. si greutatea de 2—2½ chgr.; e diversa apoi si dupa abundantia nutreméntului, de care se póte bucurá in cutare ríu seu lacu. Brehm spune, cà in lacurile Alpiloru s'au prinsu pestravi, cari aveáu lungimea de 90—104 cm. cu greutáti de 10—11 chgr., numai ce e dreptu i si numesce giganti intre pestravi. Mie mi s'a spusu cà la an. 1860 au fostu prinsu respect. omoriti cu

rudele doi pestravi pre isvórele „Jezerului Gemenelor“ de pre Retezatulu, cari cântariáu la olalta 12 oce ad. 12 chlgr. aproximative.

Despre lungimea vietiei pestravului suntu pareri diverse. Cele mai mai multe -i acórda cam 20 de ani de traiu, de si se amintescu si pestravi cu multu mai betrâni: de 28 si de 35 ani si acestia dintre aceia, cari au fostu crescuti in lacuri artificiale prelênga castele principesci etc.

Pestravulu se sporesce prin *icre*. Têmpulu depunerii icreloru e tómn'a din Octobre începêndu si mai pâna in Decembre. Organele loru de reproductiune suntu dupa spus'a naturalistiloru, ca si la alte vietuitórie: testiculele si matricea. Indata ce a ajunsu unu pestravu lungimea de 20 cm. si greutatea de 150 gr. e capace de reproductiune. Ce e dreptu remânu multi si nefructiferi. Cei nefructiferi se potu deosebí de cei fructiferi din anumite indicii esterne cum aru fi de es. cá la aceia capulu li e mai micu, spatele la midílocu de ambe părtili ceva cam concavu, aripilê suntu spriginite de radie mai înguste si mai debile, corpulu li e mai scurtu, gur'a li se intinde numai pâna sub ochi si numai departe, dar' pentru ace'a cu têtmpulu fructificàrei pescii se aduna in cete: mai multi barbatusi urmarescu câte o femeia, carea cauta locu acomodatu spre a-si depune óuele. Cu tóte acestea ea se pare, cá preferesce pre câte unulu. Cei aialti, cari o urmarescu — de ordinariu de cei mai mici — multi âmbli nu intr'atâja se fructifice óuele, câtu mai vêtrosu, cá déca aru poté, se le devoreze, pentru ace'a femel'a se feresce multu de ei. Depunerea óueloru si fructificarea se face asia cá femel'a cauta unu locu, unde ap'a e mica si lina, ér' de desubtu e prundisiu. Acolo cu ajutoriulu códei prin miscàri puternice i succede a face in nesipu o mica grópa. In acést'a -si depune óuele. Dupa-ce le-a depusu face locu barbatusiului, carele la rëndulu seu le fructifica inproscându preste ele laptele seu barbatescu si miscându-le cu cód'a face posibila venirea toturoru in contactu cu laptele seu fructificarea loru. Dupa ce s'a indeplinitu actulu barbatusiulu acopere pucinu óuele si apoi le lasa destinului. Fructificarea se face seu deodata seu din têtmpu in têtmpu — va se díca in intervale — cam in decursu de 8 dile. Femel'a alege spre scopulu acest'a totudéun'a têtmpulu de sér'a seu de nóptea, cându aerulu e liniscitu si lun'a luminéza cu intrég'a s'a lumina. In totu têtmpulu câtu tiene acestu periodu carnea pestravului se inmóia si nu e prea buna de mâncare. In limb'a poporului fructificarea se numesce *bateste* — vremea batestei. —

Cam la siese septemâni dupa fructificare — dupa temperatur'a apei câte odata mai curundu alta data mai târdiu — invia fiintiele cele fragede, dar' deocamdata siedu totu in gaóce nemiscate, seu celu multu miscându cu aripile pectorale abia-abia resarite, pâna cându consuma totu contienutululu oului. Esindu din ou are lipsa si de altu nutrementu. Acest'a constà din cele mai mici insecte si vermisioni de apa. Crescêndu apoi câstiga si potere si

cutezantia de a atacá insecte ceva mai marisióre. La trei luni dupa esirea din ou din fiintiele informe, ce fusesera, s'au facutu nisce pescuti bine formati. Acestia cá toti cei de familia Salmonide au unu imbracamêntu de copilaria, asia dícându, de colóre inchisa bruna cu bresde si traiescu in societate.

Pestravulu are si inimici destuli. Celu mai mare e insusi omulu, care -lu venéza cu pasiune pentru carnea lui delicata si póte cea mai gustósa dintre tóte carnurile de pesce. Unu altu inamicu tare periculosu si temutu e vidr'a — lutra vulgaris. — Acestu animalu face prada necomperabila in pestravi, fiindu-cá ea âmbli nóptea, cându sermanulu pesce cautându-si nutrementu devine fórte usioru elu insusi nutremêntu. Pescariulu — pasere — inca iubesce tare carnea de pestravu. Elu e neobositu in a pândí tóta dfu'a pre petri si pre tiermuriu ríuriloru cautându cu nerabdare pre care se -lu inghitie. Cei mici suntu espusi apoi periclului chiar' si din partea semeniloru loru mari, cáci precum am dísu pestravulu se póte numerá si între pescii rapitori.

Pestravulu e unulu dintre pescii cei mai iuti in miscarile sale, déca nu chiar' celu mai iute, desi din natur'a sa e unu pesce blându. Déca âmbli frumosu cu elu, sufere cá se se atinga si cu mân'a, mai alesu in gaurile radeciniloru si sub petri, si nu se misca, numai câtu acést'a se se face fórte finu si pre incetulu. Indata ce s'a sparietu inse, -ti s'ar' paré cá nice fulgerulu nu e mai repede decâtu elu in fuga. Spariatu odata nu se opresce pâna la o departare considerabila, unde póte gasí unu locu ascunsu si feritu.

Dar' pre câtu de iute e in miscarile s'ale, pre atátu e câte odata si de indolentu. Stà ascunsu in radecine afunde sub tiermure si ai voi se-lu scoti, dar' elu, prelânga tóte cá -ti dai tóta silinti'a spre a face acést'a, totusi nu voiesce se scía nimica nici de trud'a ta nici de rud'a ce o vede amenintiându-lu, ci astépta cá omulu inderetnicu pâna cându o simtiesce. Precum mi se pare dupa câtu am vediutu pestravulu are o deosebita placere de a stá in dupamedile díleloru calduróse de véra la sóre incâte unu locu unde ap'a e liniscita. Leganându-se molatecu de pre o lature pre cea alalta, seu stându locului, câte odata lasându-se a se duce de cursulu linu alu apei si batându incetu a lene cu arepile pectorale petrece óre intregi. E frumosu, tare frumosu se -lu vedi leganându-se si petrecêndu atátu de bine, e cu atátu mai frumosu cu câtu sórele reflectându-si radiele in solzii lui multicolori si in frumósele-i pete orange te lasa se vedi o fiintia dotata dela natura cu frumsetia eleganta si petrecêndu fàra grigi in deplina fericire. De câte ori nu m'am bucuratu privindulu mutu de admiratiune si nu me poteám determiná se -lu conturbu, cáci nu voiám a -mi stricá un'a dintre cele mai placute petreceri a vietiei dela munte.

C. Jubasiu.

Necesitatea educatiunii Femeiei.

«Ce felii de preoti are o natiune si
ce felii de mame cresce, astu-
felii va fi in sa-si natiunea».

Cându mi-am propus a scrie ceva despre educatiunea femeiei si respective despre necesitatea educatiunii ei, am pus'o pre acést'a alaturea cu preotulu, pentru-cá preotulu si femeea sunt factori esentiali, sunt piétra fundamentala pre care se ridica fericirea si marirea individului, familiei, societatei, natiuniloru si staturiloru.

Améndoi au acea-si chiamare, améndoi au acel'a-si scopu in lucrarea loru, si anume: educatiunea neamului omenescu si prin educatiune fericirea acestui'a. atátu cea temporala câtu si cea vecinica; ér' terenulu unde au se asude acesti doi factori ai fericirii si binelui omenimei: este sufletulu si anim'a omului.

Preotulu este chiamatu a semená virtile evangheliei in anim'a omului, femeea este chiamata a-le cultivá, cá acelea se nu piéra, ci mai virtosu se le crésca, cari apoi in florindu si rodindu, se aduca fructe ceresci.

Nu voiu aminti meritele preotfmei la cultivarea omenimei, cáci acelea se intielegu de sine, dñcu numai, cá nivelulu culturalu la cari a ajunsu omenimea s'a ridicatu asia dñcñdu pre umerii preotului si preotii sunt si adf columnele cele tari pre cari se radiama adeverat'a cultura nu, pentru-cá scopulu meu nu este acést'a, ci scopulu meu este a aretá, câtu de necesaria este educatiunea femeiei, ceea ce o voiu face considerñndu pre femeea cá *socia*, cá *mama* si cá *económa*.

Am amintitu mai susu cá femeia este unu factoru principalu alu fericirii omenimei, ér' déca asia este, se vedemu bucuratu-s'a ea de stim'a si respectulu cuvenitu in tñmpulu celu vechiu cá-ci adf scimn de ce respectu se bucura.

Déca ne uitamu in tñmpurile stravechi la popora cá Chaldeeii, Asirienii, Babilonenii, Persii, Egiptenii, ne in florñmu de pucin'a insemnatate ce i-se dá femeiei, acestui ostasiu vecnicu in lupta si vecnicu trézu. La aceste popóra femeea nu se bucurá de neci o consideratiune, nu avé neci o importantia ci dupa cum observá unu scriitoriu, ea erá privita numai „cá unu mijlocu de reproductiune alu speciei“ destulu de tare si puternicu, motivu si acést'a de ai-se dá unu respectu cuvenitu.

Totu asemenea erá considerata femeia si la Chinesi, Japonezi si Indieni, cu eseptiune, cá la acestia, cându Indi'a se guverná prin legile intiepte alui Manú femeia se bucurá de mare stima. In acést'a lege se dice: „*femeia e cas'a, femeia e fericirea, unde nu e femeia nu e casa, mam'a pretñuesce o miie de tatñni*“ ér' in tr'altu locu: „*se nu bati pre femeia neci chiar' cu o flóre chiar' de ar' si avé o suta de gresiele*“. Acést'a tratare a femeiei a si avutu insusire binefacatórie asupra tierci, cá-ci in tñmpulu acel'a Indi'a erá tier'a cea mai fericita, ér' popórale cari o in-

cunginráu o numeau „auror'a lumei“. Astadi inse in acést'a aurora femeia este ferecata in lantiurile barbarei si gretiosei selavii, barbatulu este domnu absolutu preste femeia, unu tiranu spureatu, viétia ei este in mñnile lui pentru carea nu are se dée séma nimenui, mai multu! cându móre barbatulu soci'a lui se omóra si ingrópa alatura cu elu.

Simfrea inse ti-se revólta, cându cetesci ce ni spunu caletorii, cá la unele popóra barbabe, cá Jagasi etc. femeia se ingrópa de viaa cu mai multi sclavi alaturea cu barbatulu mortu, cá acestui'a se-i face parad'a cuvenita in lumea cealalta.

Greeii si Romanii acestea dóue popóra cari prin art'a si cultur'a loru epocala din a caroru produse spirituali si astadi dupa mii de ani gustñmu cu indeletnicie fára a ne mai poté saturá, aceste dóue popóra dñcu, au sciut'o pretiui pre femeia si au si pretiuit'o.

Ei au datu femeiei cele mai mari onoruri, ei se in chináu femeiloru cá unoru fiintie supranaturale, le numeau Gratii, Nimfe, Muse, Zeitie etc.

Si cu dreptu cuvñntu, cá-ci déca Rom'a pagána a fostu mare a fostu gloriósa, gloriósa si mare a fostu singuru numai prin influenti'a femeiei, cá-ci:

Cine se nu admire castitatea Lucretiei si a Virginiei, patriotismulu Corneliiei mam'a celoru doi Grachi, a Voluminiei mam'a lui Coridanu, modesti'a, maiestatea si civismulu Plutoniei soci'a imperatului Traianu despre carea se dice cá, cându a intratu pentru prim'a óra in palatulu imperatescu a adresatu poporulu cuvintele: „*cu cea-ce me vedeti a intrá acun'a aici, cu aceea voiu si esti*“ carea i-au fostu program'a ei cá imperatésa, ér' nemuritoriulu nostru Sincai ne spune cá Plutoni'a si-a esecutatu program'a in tóte amenuntele ei cu cea mai mare sfñntenie dupa cum a promis „asia s'a portatu imperatés'a câtu nime nu a potutu se-i bage nice o vina“ (Sincai Cron. an. 98).

Cine se nu se plece in aintea matroneloru romane cari se intreceau a sacrificá tóte pretiosele loru pre altariulu patriei, numai cá se scape Rom'a de foculu si sabi'a lui Breme?

In Rom'a dau cerceti in Aculea dau la indemuulu imperatesei Quintia Crispila perulu capului. Astu-feliu de socii astu-feliu de mame astu-feliu de matrónu au facutu apoi din poporulu Romanu dupa cum observa Bossuet: „celu mai falnicu si mai cutezatoriu, celu mai zelosu in consiliile s'ale celu mai luminatu, celu mai laboriosu si in fine celu mai rabadatoriu din tóte popórele lumei.

Acést'a inse a tñntu numai pana atunci, pana cându matrónu se intreceau in eserciarea tutaroru virtutiloru, câtu ce au inceputu a pali aceste virtuti, ma a se inlocuí cu vitiile molesiuinei si desfranului, a palitu si sórele celu stralucitoriu alu marelui imperiu romanu, ér' in urma a apusu cu totulu cá se numai resare nice odata.

Eta dar' ce felii de mame ce felii de femei are o natiune astu-feliu va fi in sa-si natiunea“.

Se lasamă inse pre aceste popóre pagâne se ne întorcem la popórele crestine se intramă in acést'a familia sânta, se ncercămă a-ne apropiá de centrulu de sufletulu acelei-a care este „femea“ si se vedemă le scie — si ea impliní detorintiele si implinescesile? spre scopulu acest'a vomu privi dupa cum am promisú pre femea 1 cá socia, 2 cá mama si 3 cá económa.

1. *Femea cá socia.* De cându începe a incoltí germenile dragostei in ánim'a unei ténere fecióre, gândirile ei suntu totu pre drumu, diu'a nóptea sbóra dela unu coltin alu lumei la altulu preste vâi si coline preste mari si preste tieri si nu se odichnescu pana au aflatu pre acel'a care atát'a tēmpu i-a turburatu somnulu nóptea si a impededat'o dela lucru diu'a, aflatu odata, plecá cu elu alaturea la s. beserica si acolo in aintea domnedieescului altariu si ea adio dela patria-i de pana aci si dela concetatienu ei, adeca dela cas'a parintiósca dela frati si surori se smulge din bratiile parintieloru si se predá aceluia pre carele si la alesu in presentia icónei Maicei Domnului, pre lānga juramentulu, cá se voru iubi imprumutatu fara esepiune si cá voru fi pre tóta viétia loru unulu alu altui-a cu ánima, cu sufletu cu gândiri si cu lucrári, din momentulu acest'a ea devine socia aceluia pre care l'a concomitatu ér' elu devine sociulu ei.

Din acestu momentu ea numai apartiene parintiloru si fratiloru, nu -si mai apartiene nice ei insasi, ei apartiene sociulu ei, destinatiunea ei personala depinde dela destinatiunea sociulu ei, cu unu cuvēntu ea s'a hotaritu si a juratu a nu mai avé pre lume alta sórte afara de sórtea sociulu ei.

Sub o singura conditiune va poté remānc socia fidela juramētului datu si anume, deca iubirea facia de sociulu seu carea este bas'a si fundamentulu casatoriei o va pastrá nepāngarita. Dar' cari suntu mijlócele prin cari ea vá poté pastrá acestu clenodiū sântu alu iubirei si prin cari se indulcésca viétia conjugala a sociulu din carea acel'a se nu se mai sature nice odata? Celu mai eficace din mijlócele aceste este fara indoióla iubirea sânta alui Domnedieu.

O femea care iubescé pre Domnedieu totu-de-a-un'a -si iubescé si pre sociulu seu! si e de trei ori fericitu barbatulu pre care l'a daruitu Domnedieu cu o femea, carea pórtá in ánim'a s'a fric'a lui Domnedieu; o astu-feliu de femea vede in fia-care detorintia a s'a porunc'a lui Domnedieu, pentru cá ea scie, cá Domnedieu care a creat'o si cându a creat'o, i-a impusu si unele detorii. Amēndoi socii suntu ómeni si cá atari amēndoi potu gresí, si apoi o ánima pia si plina de iubirea lui Domnedieu iérta gresial'a.

Altu mijlocu prin care socia póte pastrá iubirea sociulu ei si-i póte face viétia placuta este resignatiunea si rabdarea“ doue virtuti aceste cari potenciéza frumsetia unei femei. Celu mai duru barbatu se pléca acestoru doue virtuti, din contra in facia mániei si a asprimei, barbatulu ridica capulu si incrunta fruntea. Femea inse prin cuvinte aspre si manióse prin scene turbulente scapa din mână

arm'a cea mai puternica ce i-o dau aceste doue virtuti.

Altu mijlocu spre scopulu indicatu mai susu aflá femea in rēndulu bunu ce-lu tiene in casa si in grigi'a ce o pune ea pre persón'a s'a. Corpulu si imbracamintele ei trebue se fie totu-de-a-un'a asia in cátu, se nu fia in positie de a rusii facia de unu strainu. Femea cari uita de aceste detorintie, o femea carea uita de cas'a s'a de persón'a s'a, fie si numai pre unu momentu, o atare femea uita si de barbatulu seu; ér' deca o astu-feliu de femea 'si scie gatá cu atátu mai fromosu cas'a si pre sine, cându ascépta óspeti si visite, cându ésa la preambulare ceace o face si cându nu-i prea dá mán'a si nu -i prea convinu imprejurarile, pre firmamentulu vietiei casnice a acelei familie se potu vedé grupe de nori grei, cari amenintia cu furtuna si cari cu securitate voru si isbucni.

Chiamarea femei cá socia este a indulci viétia sociulu seu cea ce o póte face femea dupa cum am aretatu mai susu, déca va ingrigí cá iubirea intre ea si sociulu seu se nu dispara pre nice unu momentu, atunci cas'a ei va fi loculu binecuvēntatu unde barbatulu obositu in lupt'a cu ómenii si cu greutatile vietiei, va aflá adeverata odichna dorita si necesaria, cas'a ei va fi loculu care cu o putere magnetica -lu trage pre barbatu, la din contra barbatulu nu va aflá nice odata recreare acasa la elu, ci acea totu-de-a-un'a o va cautá in societatea altor'a ei nu a nevetei sale.

(vá urmá).

Nicolau Popu,

Numele colaboratorilor si lucrarile lor

aparute in „partea scolastica“ a „Foiei besericesci si scolastice“ incepēndu dela 1 Octobré 1887 pana la 15 Septembrie 1890.

Anulu I.

(Dela 1 Octobré 1887—15 Sept. 1888).

1. *Alesiu Viciu.* Ortoepice pag. 10.
2. *Alesiu Viciu.* Adunarea materialului de limba pag. 83. Genes'a si insemnatarea basmeloru poporale pag. 190. Laurulu in mitologi'a clasica si la poporulu nostru pag. 399.
3. *Aronu Deacu.* Platone pag. 136.
4. *A. Popu.* Negur'a norii pag. 258.
5. *C. B. Groze.* Din Istori'a literaturii romane pag. 45.
6. *Demetriu Grecu.* Corespondentia pag. 81.
7. *Dionisiu Brannu.* Corespondentia pag. 388.
8. *Directiunea.* Anunciu pag. 32.
9. *G. Cosbucu.* Non omnis moriar pag.
10. *G. Munteanu.* Educatiunea desvolta si inaltia pre omu pag. 10. Pregatiri la scriptologia pag. 41, Scriptologia propria pag. 118.
11. *Dr. Ioanu Ardeleanu.* Documentu istoricu pg. 207 si 227.
12. *Ioanu F. Negrutiu.* Disciplin'a cá factoru alu educatiunei pag. 12. Se ne cultivamă pre noi insine, cá se potemu cultivá si pre altii pag. 169.
13. *Ioanu P. Releganulu.* Programa pentru adunarea materialului literaturii poporali pag. 122.
14. *Ioanu Taslavanu.* Corespondentia pag. 212.
15. *Dr. Ioanu Uilacanu.* Scientia medicala si necesitatea

- de a o popularisá pag. 269. Influența a educației asupra sănătății pag. 320.
16. *Maximu Popu*. Cunoscința din Istoria educației și instrucției pag. 223. Lectiuni practice din limbă română pag. 349.
17. *N. Marculețiu*. Ingrigirea padurilor pag. 354.
18. *N. Munteanu*. Necesitatea reuniunilor invetiatorești la noi pag. 142.
19. *Nicolau Popescu*. Despre caracteru pag. 26. Donu pretiosu pag. 388.
20. *Nicolau Trimbitioniu*. Mintiun'a, cauzele și tractarea ei în școlă pag. 143.
21. *N. Icoń'a* unei școlă bune pag. 133. O catechesă practecă pag. 171.
22. *Octavianu Bonfiniu*. Ceremoniile nuptiale la românii antici pag. 77.
23. *Dr. Paulu Tanco*. Puterea scrisorei și principiulu psico-fizicu alu ei pag. 64. Despre rangulu și ordinea aperiunilor în expresiunile algebraice pag. 221. Sântulu Georgiu și Pascele pag. 257. Probleme algebraice pag. 338 și 401.
24. *P. Popescu*. Raportu despre constituirea reuniunii docentiloru români de religiunea gr. cat. din tinutul Lugosiului pag. 352. Esperinție pedagogice pag. 372.
25. *Petru Ungureanu*. Pertractarea unei bucati de cetire în prim'a clasă a școlăi populare pag. 15. Pendululu și orologiulu pag. 29. Ce a fostu școl'a trivială la noi la Români? pag. 207. Clase pregătitoare în școl'a populă pag. 239. De lipsa e manualu de geografia în a III-a clasă a școlăi populare pag. 272. De ale esamenulu pag. 306. Ce se se propuna în prim'a clasă a școlăi populare pag. 340. Pestalozzi că parinte pag. 174.
26. Redactorulu: *Alexandru Uilacanu*, în caus'a noastră pag. 9. Paserile emigratōre pag. 13. Se altoim și tōmna pag. 16. Conservarea pomeloru pag. 16. Sciri scolastice pag. 16. Bibliografia. pag. 16. Miereă pag. 31. Se sapămu în jurulu pomiloru pag. 32. Concursu pag. 32. Avisu pag. 32. Pestilenti'a seau coler'a gaineloru pag. 48. Luminarea cu petroleu pretinde grigia mare pag. 48. Ce putem aseptă dela familia pag. 61. Avisu pag. 68. Influența a solului în olurile cu flori pag. 68. Rogare pag. 68. Ordinațiuni Ministeriali pentru scolele medie pag. 83. Sciri scolastece pag. 84. Canalizarea solului pag. 103. Ordinațiuni Ministeriali pag. 104. 211 și 290. Bibliografia pag. 104 și 124. Defecte în poporu pag. 117. Varietăți pag. 124, 144, 158, 180, 196, 212, 229, 264, 364, 324 și 388. Bol'a de ochi egipteana pag. 139. Lucrarile în gradina pag. 144. Diariulu economulu pag. 144. Decheratiunea mai nouă a Escelentiei D. Ministru de culte și instrucțiune publică A. Trefort despre propagarea cunoscintieloru economice pag. 154. Acatiariulu pag. 158. Maxime pag. 160. Mătr'a de casă prelegere practica pag. 175. Tractarea servitorilor 195. Utilitatea sciintieloru naturali pag. 205. Starea școleloru medie în 1836—7 pag. 21. Istori'a naturală în școl'a populă pag. 237. Plănte economice pag. 264. Desertulu și caravanele după Brehm pag. 274. Revist'a instrucției pag. 289. Ce se facem cu pomii stricati de frigulu iernei trecute pag. 291. Retezarea și curățirea pomiloru straplântarea din nouă a pomiloru, profetirea tēmpulu și influența paduriloru asupra climatei pag. 292. Revist'a instrucției pag. 308. Veninulu de șerpă pag. 324. Cultivarea trandafiriloru pag. 333. Cursu de gra-
- dinaritu pag. 356. Date statistice pag. 356. Post'a redacțiunei pag. 404.
27. *R. Simu*. Defectele principale ale educației noastre populare și pedeele progresurei aceleia pag. 67. Ce însemnatate are legendariulu în școl'a populă și cum se tracteză? pag. 119. Tractarea unei bucati de lectură pag. 225. Este și trebuie se fie fric'a midilocu disciplinariu și prin urmăre educativu? pag. 367. Religiunea și moral'a în raportu cu celelalte obiecte de invetiamentu pag. 381.
28. *Sebastianu P. Radu*. Natur'a și art'a pag. 11. Originea limbei (vorbirei) pag. 62. Despre bolnavirile repentine pag. 178. Cocchetaria seau poft'a de a placé, tractată din punctu de vedere pedagogicu pag. 285. Educațiunea intabernat'a a baletiloru în genere pag. 335. Regule pentru educațiunea baletiloru în tōte 4 epocelē pag. 397.
29. *T. Bulcu*. Industria domestică pag. 155.
30. *Traianu H. Popu*. De ce plângi cu codrulu pag. 47. Dulcelui Isusu pag. 104. Cocorulu Schiopu pag. 104. La tōmna pag. 46.
31. *Teodoru F. Negrutiu*. Apelu cătra domni invetiatori pag. 276.
32. *V. G. Borgovanu*. Geometri'a în școl'a populă pag. 44. Epistole de pre terenulu pedagogiei practice pag. 189.
33. *V. B. Munteșcu*. Scrisōre dela sate pag. 237. 1 Maiu pag. 264. Joculu copiiloru pag. 276.
34. *V. . . a*. Intrebuintarea gutuiloru pag. 31.

Anulu II.

1. *Alexandru Uilacanu*, red.: Augustu Trefortu pag. 9; Diariulu economulu pag. 16; Urzic'a suplinesce cânep'a pag. 16; Celu mai mare arbore din lume pag. 16; Emigrarea mamifereloru pag. 29; Măncările și beuturile calde pag. 30; Sciri diverse pag. 64; Petroleulu pag. 93; Scaiulu muscaneșcu pag. 95; Căpierea și vindecarea ei pag. 95; Varietăți pag. 95, 202, 224, 240, 272, 303, 324, 356 și 388; Amicii economulu pag. 153; Celariulu și vasele de vinu pag. 158; Sciri varie pag. 160 și 176. Revist'a instrucției pag. 186; Gradinele scolastice pag. 201; Bibliografia pag. 240 și 398; Plopulu de canad'a și plopulu negru pag. 225; Taierea boziloru pag. 255; Cucuruzulu și „pellagra” pag. 256; Cercanu în jurulu lunei pag. 256; Conapisciriți'a pag. 272; Influența vietiei sociali asupra instrucției și școlăi pag. 285; Esamene de calificatiune pag. 272; Cēp'a că medicina în contra „bōlei de apă” pag. 307; Pericululu trasnetulu pag. 307; Morburele și inimici vitiei de vinia pag. 323; Filoxer'a pag. 386; Compuștinnea aerulu pag. 387; Scolastice pag. 388.
2. *Alesiu Vicin*: Sunetele obscure în l. româna pag. 359.
3. *Aronu Deacu*: Magistratur'a majoră ordinară la Romani pag. 157; Dăre de sēma și multiumita publică pag. 159.
4. *Dionisiu Branu*: Corespondența pag. 208.
5. *Dionisiu Munteanu*: Corespondința pag. 15.
6. *E. Ordeanu*: Sfârșitu, sfârșitu, sfârșitu pag. 31; Lu (ilu) o pag. 151.
7. *G. Munteanu*: Cultivarea docentiloru pag. 216; Indrumări pentru docenți cu deosebire pentru cei incepatori pag. 265.
8. *Joanu Marculețiu*: Fanatismu și fatalismu pag. 154; Originea dinaristiceei pag. 205; Unu ôspe americanu pag. 322. Istori'a anulu pag. 382.
9. *Joanu F. Negrutiu*: Remuneratiunile și pedepsele în educațiune pag. 41; Cultur'a facultatei sensitive în generalu pag. 155; Cum trebuie se crescem copii că ei

- se fia ascultatori? si ce avem se facemu déca suntu neascultatori? pag. 249; Ce datorintia are unu invetiatoriu facia de scóla si societate pag. 286; Se crescemu pentru víctia pag. 349.
10. *Maximu Popu*: Serbatorile din Naseudu pag. 31; Cunosciinta din istoria educatiunei si a instructiunei pag. 77; Epicureii, Staici, Scepticii pag. 239. Esamenele la gimnasiulu din Naseudu pag. 308.
  11. *N. Marculetiu*: Padurile suntu unu midilocu pentru inbunatafirea agriculturii pag. 189; Intrebuintiarea plânteloru verdi pentru ingrasiarea pamântului pag. 21; Exploatabilitatea pag. 270.
  12. *N. Munteanu*: Cantulu besericescu si scóla poporala pag. 233.
  13. *Nicolau Popescu*: O eróre regretabila pag. 48; Puntea lui Trajanu preste Dunare pag. 62.
  14. *Nicolau Trimbitioniu*: Unu studiu negiesu pag. 252.
  15. *P. Popescu*: Esperintie pedagogice pag. 28.
  16. *Dr. P. Tanco*: Sântu Georgie si Pascile pag. 11.
  17. *P. Ungureanu*: Cum ar' fi de a se pregati elevii preparandiali din obiectele limbei materne cá mai bine se se póta ajunge scopulu cu propunerea limbei materne in scólele poporali? pag. 13; Familia si foile pedagogice pag. 187. Starea invetiamentulu poporalu in Ungaria in an. 1887 pag. 223. Cum se -si instrueze invetiatorii suplicele pentru pensionare? pag. 254; Disciplin'a scolastica pag. 337; Din esperintia pag. 352. Spre orientare pag. 371.
  18. *R. Simu*: Planu specialu de invetiamentu pag. 25. Scólele nóstre de rapetitiune pag. 45; Non multa sed multum pag. 169; Unu obiectu de invetiamentu fórté importantu, dar' cu totulu negiesu pag. 302; Esamenulu cá midilocu cultivatoriu alu invetiatoriuului si cá metodu alu progresulu pag. 317.
  19. *Dr. S. P. Radu*: Religionea la popórele primitive pag. 336.
  20. *S. Nicóbra*: Ce este de facutu cá se avem progresulu receratu in scóla poporala? pag. 250; Instructiunea pag. 304; Insemnatatea reuniuniloru seu conferintieloru invetiatoresci pag. 381.
  21. *Teodoru F. Negrutiu*: Apelu cátra domii invetiatori pag. 272.
  22. *T. Budu*: Escrierea de concursu pag. 256.
  23. *T. Simu*: Prelegere practica din scriptologia pag. 234; Conditiuni avantagióse instructiunei din scólele primarie pag. 290; Metodulu scriptologiei in comparare cu metódele antecedente. Cum se aplica in realitate si cum ar' trebú se se aplice? 306
- Anulu III.*
1. *Alexandru Uilacanu*, redactoru. Intrebuintiarea castanielor selbatice pag. 13; Concurentia pag. 13; Promenada si plantatiuni pag. 14; Proiectulu conferintiei prof. tienuta in Sigetulu Marmatiei pag. 16; Bibliografia pag. 16, 360 si 375; Filoxera pag. 30; Cafeulu pag. 31; Scolastice pag. 31; Témplu preistoricu pag. 77; Scorbotulu, hemeralopia si alcoholismulu pag. 110; Influenza pag. 143; Varietati pag. 144, 232 si 264; Ordinatiuni ministeriali pag. 153, 154, 169, 181, 225, 242, 257, 258, 173, 289, 305, 321, 322 si 337; Sporirea si nobilitarea plânteloru pag. 158; Viti'a americana pag. 175; De ale instructiunei pag. 216; Educatiunea cor-
  - porala a copiiloru pag. 225; Proiectulu de lege a limbei grecesci pag. 241; Efectulu caldurei pag. 262; Tufa de bumbacu pag. 280; Unu nou ramu de cástigu pentru invetiatori si pentru poporu pag. 290; Arborele de pâne pag. 293; Manuale aprobate de inaltulu Ministeriu de culte si instructiune publica ungurescu pag. 306; Cestiunea scólei medie unice in Itali'a pag. 337; Esamenulu de maturitate pag. 344;
  2. *Atanasiu Bolog'a*: Date statistice pag. 77.
  3. *Aureliu B. Popu*: Prim'a di de scóla pag. 28; Vorb'a multa e saracia si in scóla pag. 46; Desemnulu in scóla poporala pag. 215; Pregatiri la scriptologia pag. 259 si Invetiamentulu limbisticu in scóla poporala pag. 292.
  4. *Constantinu Pascasiu*: Detorintiele parintiloru si invetiatoriloru facia de crescerea morala a prunciloru pag. 134.
  5. *Corneliu Jubasiu*: Pestravulu pag. 357.
  6. *Davidu Radesiu*: Desvoltarea paduriloru si estinderea loru 172; Ceva despre regenerarea aloru trei regiuni de exploatare a paduriloru pag. 246.
  7. *Georgiu Ardému*: Discursu pag. 311.
  8. *G. Maioru*: Nobilitarea prin oculare pag. 189.
  9. *J. Marculetiu*: Istoria anului pag. 10; Inteligenti'a la barbatu si la femeia pag. 76; Visurile pag. 109.
  10. *Joanu F. Negrutiu*: Pentru-ce nu frecuentéza copiii scóla poporala regulatu? pag. 9; Se damu copiiloru un'a crescere religioasa-morala pag. 41.
  11. *Maximu Popu*: Corespondentia pag. 326.
  12. *N. Munteanu*: Esamene scolare pag. 322.
  13. *N. Popescu*: Románii vechi cá familia, cá statu si cá militari pag. 26.
  14. *P. Kardos*: Reprivere asupra disciplinei scolare pag. 186; Legile scolastece pag. 325.
  15. *P. Popescu*: Raportu despre adunarea generala a reuniunii invetiatoriloru románi din jurulu Lugosiului pag. 53; Instructiunea limbei materne in scólele poporale pag. 59.
  16. *Petru Ungureanu*: Colectiuni geografice in scóla poporala pag. 64; „Aerulu“ (prelegere practica din fisica) pag. 191; Magnetismulu pag. 232; Sunetulu pag. 242; Electricitatea pag. 278; Propusetiune compusa pag. 295 si Caldura pag. 327.
  17. *R. Simu*: Se propunemu neincetatu in modu intuitivu, cá instructiunea se devina educativa pag. 25; Din instructiunea intuitiva pag. 57; Se imitamu lucrurile demne de imitatu pag. 89. Sistemulu lui Fröbel pag. 227; Se ne nisuiamu a deveni totu mai practici la instruare.
  18. *Dr. S. P. Radu*: Importanti'a femeiei in familia pag. 170.
  19. *S. Nicóbra*: Multiunit'a publica pag. 80.
  20. *Stefanu Tiarina*: Intrebári defectuóse pag. 277; De pre câmpulu educatiunei pag. 372; Ce face man'a? pag. 372.
  21. *Tom'a Simu*: Consultu este se premiamu scolarii? Déca dá, in ce mesura si ce soiú de premii se folosimu pag. 260; Incátrau se-si indrepteze invetiatoriuulu mai cu séma atentiunea, cá se-si póta formá una clasa regulata de scolari? pag. 277.
  22. *Vasiliu Sabo*: Care e folosulu, ce -lu aduce unu invetiatoriu religiosu, si care e daun'a ce o causéza unulu ireligiosu pag. 360.